

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Ondřej Červenka

Trest domácího vězení, jeho výkon a kontrola

Diplomová Práce

Olomouc 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trest domácího vězení, jeho výkon a kontrola vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Romanu Vicherkovi, Ph. D. za odborné vedení při psaní této diplomové práce a cenné rady. Dále bych chtěl tímto poděkovat své rodině a přátelům za podporu během studia.

Seznam použitých zkratek

TrZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZSvM	Zákon č. 218/2013 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
PMS	Probační a mediační služba
LZPS	Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZSS	Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
JŘ	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
ZVSÚ	Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
KancŘ	instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, původně uveřejněná pod č. 1/2002 SIS, ve znění pozdějších předpisů
Zákon o policii	Zákon č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

STZ	Zákon č. 300/205 Z. z., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
STŘ	Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů
RTŘ	Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации" от 18.12.2001 N 174-ФЗ (Trestní řád Ruské federace ze dne 18.12.2001 č 174 -FZ), ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Seznam použitých zkratek.....	4
Obsah.....	6
Úvod.....	8
1. Vymezení základních pojmů.....	11
1.1 Trest.....	11
1.2 Systém trestů.....	13
1.3 Alternativní tresty	15
1.4 Restorativní justice.....	16
2. Historie úpravy trestu domácího vězení	17
2.1 Historie úpravy trestu domácího vězení v ČR.....	17
2.2 Historie úpravy trestu domácího vězení ve světě.....	18
3. Platná úprava trestu domácího vězení v právním řádu ČR	19
3.1 Podmínky uložení trestu domácího vězení	19
3.1.1 Přečin	19
3.1.2 Povaha a závažnost spáchaného přečinu a osoba a poměry pachatele...20	
3.1.3 Písemný slib.....	22
3.2 Povinnosti pachatele.....	23
3.2.1 Obydlí.....	23
3.2.2 Doba, kterou je odsouzený povinen trávit v obydlí	24
3.2.3 Další přiměřené omezení a povinnosti	25
3.3 Přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody	26
3.3.1 Zákonné důvody pro přeměnu domácího vězení v trest odnětí svobody ..26	
3.3.2 Způsob přeměny trestu domácího vězení v trest odnětí svobody	29
4. Výkon a kontrola výkonu trestu domácího vězení	31
4.1 Rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení.....	31
4.2 Nařízení výkonu trestu domácího vězení.....	32

4.2.1 Počátek výkonu trestu domácího vězení	33
4.2.2 Místo výkonu trestu domácího vězení	33
4.3 Kontrola výkonu trestu domácího vězení	35
4.3.1 Elektronický monitoring	35
4.3.2 Kontrola probačním úředníkem	40
4.4 Náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení	41
4.5 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení, změna trestu domácího vězení a upuštění od výkonu trestu domácího vězení	41
4.5.1 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení	42
4.5.2 Změna trestu domácího vězení	42
4.5.3 Upuštění od výkonu trestu domácího vězení.....	44
5. Srovnání trestu domácího vězení se zahraniční úpravou.....	46
5.1 Trest domácího vězení ve Slovenské republice.....	46
5.1.1 Podmínky pro uložení trestu domácího vězení.....	46
5.1.2 Omezení a povinnosti pachatele	47
5.1.3 Výkon a kontrola trestu domácího vězení	48
5.1.4 Shrnutí srovnání úpravy České republiky a Slovenské republiky.	50
5.2 Trest domácího vězení v Ruské federaci.....	50
5.2.1 Povinnosti obviněného v domácím vězení	52
5.2.2 Kontrola domácího vězení.....	53
5.2.3 Shrnutí srovnání úpravy České republiky a Ruské federace.....	54
Závěr	56
Seznam použité literatury	58
Anotace/Summary.....	63
Klíčová slova/Key words.....	64
Přílohy:	65

Úvod

Česká republika se již dlouhodobě potýká s problémem přeplněných věznic a počet vězňů se výrazně nemění. Ke zmírnění tohoto trendu došlo amnestií prezidenta České republiky Václava Klause v roce 2013¹, ale bohužel jenom dočasně, jak je vidět v následujícím grafu.

2

Přítom prameny trestního práva nám dávají různé možnosti, jak se s tímto problémem vypořádat, v podobě různých alternativních trestů k trestu odnětí svobody. Téma nadužívání trestu odnětí svobody, a naopak nedostatečné užívání jeho alternativ je v dnešní době stále aktuálnější, a proto bych se jím rád zabýval ve své diplomové práci. V diplomové práci se podrobněji zaměřím na trest domácího vězení, který je považován za nejpřísnější alternativu k trestu odnětí svobody. Jedná se o trest, který byl zaveden novým trestním zákoníkem, který nabyl účinnosti v roce 2010. V současné době se ožívuje debata ohledně tohoto trestu především díky tomu, že se po dlouhodobých průtazích povedlo sehnat elektronický monitoring, díky kterému bude jednodušší dodržovat dohled nad pachateli trestných činů, kteří byli odsouzeni k tomuto trestu

¹ Rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2013 Sb., o amnestii

² Zdroje dat: Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2018, s. 133 – pro roky 2008-2018; *Vězňů letos mírně ubylo, za mřížemi je 21.080 lidí* [online]. ceska-justice.cz, 30. prosince 2019 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.ceska-justice.cz/2019/12/veznu-letos-opet-mirne-ubylo-za-mrizemi-21-080-lidi/>> - pro rok 2019; Vězeňská služba České republiky, *Rychlá fakta* [online]. vscr.cz, 4. května 2020 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>> - Pro 4.5. 2020

V první kapitole se budu zabývat výkladem teoretických pojmů, které s trestem domácího vězení úzce souvisí. Konkrétně se jedná o pojmy trest, systém trestů, alternativní tresty a restorativní justice.

Druhá kapitola obsahuje rychlý vhled do historie trestu domácího vězení, a to jak v České republice, tak v celosvětovém měřítku. Tato kapitola bude zařazena v diplomové práci, aby se ukázalo, že trest domácího vězení má dlouhou historii nejen ve světě, ale také v České republice navzdory faktu, že se jedná o trest zavedený do našeho práva až TZ v roce 2010.

Ve třetí kapitole se již budu zabývat platnou úpravou trestu domácího vězení na našem území. Bude rozdělena do tří podkapitol, kde bude dopodrobna rozebrána hmotněprávní úprava trestu domácího vězení v TZ. Konkrétně se v této kapitole budu zabývat podmínkami pro uložení trestu domácího vězení, dále povinnostmi, které je odsouzený pachatel povinen ve výkonu trestu dodržovat, a nakonec přeměnou trestu domácího vězení v nepodmíněný trest odnětí svobody. V této kapitole budu poukazovat na problematické aspekty hmotněprávní úpravy, které souvisí například s obydlím, kde se má trest vykonávat nebo praktickou problematičností přeměny trestu domácího vězení v trest odnětí svobody.

Ve čtvrté kapitole se budu podrobně zabývat procesními aspekty a výkonem trestu domácího vězení, které upravuje TŘ. Kapitola se bude dělit do pěti podkapitol, kde bude postupně rozebráno rozhodnutí, kterým je možné uložit trest domácího vězení, poté nařízení, kterým se určuje místo a počátek výkonu trestu domácího vězení, kontrola výkonu trestu pomocí elektronického monitoringu nebo probačním úředníkem, dále otázka nákladnosti tohoto trestu ve srovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody a na závěr instituty, kterými se může zasahovat do výkonu trestu domácího vězení, kterými jsou odklad, přerušení změna nebo upuštění od výkonu trestu domácího vězení. V této kapitole se budu snažit reagovat především na problematický vývoj situace kolem elektronického monitoringu a jeho zavádění do praxe v České republice. Tato otázka je velice podstatná, protože důkladná kontrola trestu je jednou z hlavních podmínek, aby mohlo dojít k naplnění jeho účelu.

V poslední páté kapitole budu srovnávat právní úpravu domácího vězení v České republice s úpravou domácího vězení v dalších zemích. Konkrétně budu porovnávat domácí vězení v českém trestním právu s trestním právem Slovenské republiky a Ruské federace. Slovenskou republiku jsem ke komparaci vybral především z důvodu, že právní úpravy těchto dvou států vycházejí ze stejného

historického základu a jsou si tedy značně podobné. Ruskou federaci jsem ke komparaci vybral, protože je domácí vězení v jejím právu dlouhodobým institutem. Dalším hlediskem je, že ruská úprava domácího vězení vykazuje značné odlišnosti od úpravy české, kterými by se Česká republika mohla inspirovat, nebo naopak, u kterých je dobře, že se jich naše právní úprava vyvarovala. V neposlední řadě je zajímavé, že ke srovnání právní úpravy s touto zemí nedochází příliš často, což je jeden z důvodů, proč této komparaci věnuji prostor ve své diplomové práci.

Pro tuto diplomovou práci bude jako hlavní zdroj sloužit komentářová literatura k zákonům, monografie a články v odborných periodikách zabývající se zkoumanou problematikou. Dále diplomová práce vychází z ústavních zákonů, zákonů a podzákoných předpisů, které se trestu domácího vězení dotýkají. Taktéž, jsou jako podklad využity prameny z různých elektronických zdrojů, studie a příspěvky odborníků zabývajících se trestním právem. Jako zdroj některých dat posloužily informace získané prostřednictvím žádosti ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Rovněž jsou využity poznatky, které jsem získal během studia, a především praxí na Okresním soudě v Ostravě a Okresním státním zastupitelství v Olomouci. Bohužel s ohledem na nízkou aplikaci trestu domácího vězení v praxi není k dispozici dostatečné množství judikatury soudů zabývajících se touto problematikou. Navzdory tomu bude judikatura alespoň částečně tvořit inspirační zdroj této práce.

V diplomové práci budu jako hlavní metodu užívat metodu analytickou, jelikož se práce bude podrobně zaměřovat na jeden institut trestního práva. Tato hlavní metoda bude doprovázena metodou komparativní. V diplomové práci se budu zabývat problematikou trestu domácího vězení na území České republiky a budu se především opírat o platnou a účinnou právní úpravu v roce 2020. Občas také budu srovnávat tuto aktuální právní úpravu s právní úpravou starší vzhledem k vývoji trestu domácího vězení. Jak je již zmíněno výše v diplomové práci budu srovnávat českou právní úpravu s úpravou zahraniční.

V diplomové práci si kladu především za cíl podrobnou analýzu trestu domácího vězení v právní úpravě České republiky, nalezení všech problémů, které jsou s tímto trestem spojeny a konfrontaci vlastních názorů s těmito problematickými aspekty trestu domácího vězení.

1. Vymezení základních pojmů

První kapitola se zabývá pojmy, jejichž porozumění je nezbytné k správnému pochopení následné problematiky trestu domácího vězení. Konkrétně se jedná o pojmy trest, systém trestů, alternativní trest a restorativní justice. Nicméně dané pojmy nebudou rozebrány dopodrobna. Jedná se totiž o pojmy velice obsáhlé, a proto je jejich význam nastíněn ne zcela vyčerpávajícím způsobem.

1.1 Trest

Pod pojmem trest si každý člověk představí následek, který nastane poté co se dopustí něčeho, co bylo v rozporu s pravidly. Trestem v trestním právu rozumíme zákonem stanovený následek za určité protiprávní jednání. J. Tlapák Navrátilová říká: „*V našem trestním právu je trest prostředkem státního donucení, který se užívá k ochraně zákonem chráněných zájmů a ochraně společnosti před trestnými činy a jejich pachateli. Jedná se o újmu na svobodě, majetkových nebo jiných právech odsouzeného, kterou může pachateli uložit pouze soud.*“³

Trest však není v českém právním řádu zastřešujícím pojmem. Tím jsou trestní sankce, mezi které řadíme dle § 36 TrZ tresty a ochranná opatření. Trestní právo je tedy založeno na dualismu trestněprávních sankcí. Odlišností mezi trestem a ochranným opatřením je, že trest je opatřením státního donucení, které má pachateli působit určitou újmu. Ochranná opatření jsou na druhou stranu sankce výlučně preventivní povahy, které je možno uložit i za činy jinak trestné osobám, které by nebyly odpovědné za spáchání trestných činů z důvodů nedostatku věku nebo nepřičetnosti. Ochranná opatření sice mohou být jako faktická újma pocíťována, ale vzhledem k tomu, že jde o opatření svou povahou preventivní, je vzniklá újma pouze nevyhnutelným účinkem, a ne jejich hlavním smyslem.⁴ Úprava trestních opatření je obsažena v § 96 a násl. TrZ a dále je speciální úprava těchto sankcí upravena v § 9 a násl. ZSvM. V této speciální úpravě nalezneme jako jedno z trestních opatření právě trest domácího vězení.

Zásady pro ukládání trestů lze považovat za jedny z nejzákladnějších zásad trestního práva. První zásadou, která se nachází v § 37 odst. 1 TrZ je zásada Nulla

³ TLAPÁK NAVRÁTÍLOVÁ, Jana. In JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 385

⁴ VANDUCHOVÁ, Marie. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 493

poena sine lege⁵. Tato zásada nám říká, že trest je možné uložit pouze na základě zákona a jen trestní zákon stanoví za jaké jednání je možné takový trest uložit. Další zásada, která se uplatní při ukládání trestní sankcí je zásada přiměřenosti, která je ukotvena v § 38 odst. 2 TrZ. Tato zásada nám říká, že trest musí být adekvátní trestnému činu. Dalšími zásadami, kterými se řídí ukládání trestních sankcí jsou zásada individualizace použitých sankcí, která říká že sankce musí být ukládány v souladu s okolnostmi dané trestné činnosti, zásada personality sankce nebo humanity sankce.

S pojmem trestu se také pojí problematika trestních teorií. Nejznámější teorie o důvodech a účelu trestání se dělí na absolutní, relativní a smíšené.

Absolutní neboli retributivní teorie trestu jsou založeny na tom, že se trest slouží jako odplata pro pachatele trestného činu. Nespojují tak s uložením trestu žádný společenský účel jako zbylé dvě teorie. K této teorii se řadí například učení I. Kanta, podle kterého je jediným úkolem trestu uskutečňování spravedlnosti, bez které nemůže stát existovat. Říká, že trest je účelem sám sobě a nelze jej odůvodňovat pro společnost užitečnými účely. Podobný názor zastával, také G.W. Hegel. Podle něj byl trest opodstatněn sám sebou, kdy chápe trest jako negaci negace práva, tedy jako jeho obnovení.⁶

Relativní teorie na rozdíl od teorie absolutní spojuje smysl trestu s účelem, jímž by mohl být pro společnost užitečný. Především by měl trest společnost a jedince v ní chránit. Trest nemá sloužit pouze jako odplata za jednání pachatele, ale má mít funkci preventivní. Trest má působit hlavně tak, aby trestné činy páchané vůbec nebyly. To platí nejen ve vztahu k pachateli, ale také ve vztahu ke společnosti jako takové, kdy má trest působit generálně preventivně, aby ostatní členové společnosti trestné činy nepáchali.⁷ Cílem relativní teorie je také náprava pachatele. Ten by se měl zdržet další trestné činnosti, ale ne díky strachu z trestu, ale především z mravních důvodů. Mezi představitelé této teorie se řadí například C. Beccaria, P. J. A. R. von Feuerbach, jenž kladl důraz na generální prevenci trestu, nebo F. Liszt, který ve své teorii speciální

⁵ Není trestu bez zákona

⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 294

⁷ VICHEREK, Roman. *Účel trestu* [online]. epravo.cz, 22. března 2013 [cit. 30. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>.

prevence odlišoval tresty pro příležitostné pachatele, pro zločince schopné nápravy a pro nepolepšitelné recidivisty.⁸

Jako smíšené označujeme ty teorie, které kombinují prvky teorií absolutních a relativních. Jde především o spojení účelu trestu jako odplaty s účelem ochrany společnosti. Např. podle T. Hondericha je trest ospravedlnitelný za dvou podmínek: musí být zasloužený a musí zabraňovat dalším zločinům i v budoucnu. Vylučuje se uložit trest, jenž by nebyl zasloužený, ale zároveň se neukládá povinnost uložit takový trest, pokud by nebyl dostatečně společensky užitečný. Pachatel bude potrestán na základě uznání vinným z porušení zákona a trest mu bude určen podle toho co spáchal. Soudce bude muset navíc při ukládání takového trestu zohledňovat míru závažnosti takového činu, možnost, že dojde k nápravě pachatele, míru společenského pobouření vyvolaného činem nutnost odstrašení potencionálních dalších pachatelů.⁹

Sám jsem nejvíce nakloněn smíšeným teoriím trestání. Myslím si, že trest by vedle své primární funkce, jakou je odplata směrem k pachateli trestného činu, měl mít také funkci výchovnou. Nemělo by docházet ke slepému udělování trestů, které by nemělo větší přesah jak ve vztahu k pachateli, tak ke zbytku společnosti. Ztotožňuji se s výše uvedeným názorem Hondericha, který říká, že trest musí být zasloužený a také společensky užitečný. Je zbytečné jako společnost, trestat jejího člena pouze z principu, že tento něco spáchal, když se tomuto trestu poté nebude přikládat žádná míra užitečnosti. Myslím si, že trest by vedle pouhého účelu odplaty měl působit výchovně nejen k pachateli, který by si pak měl rozmyslet páčání další trestné činnosti, ale také by mělo docházet k působení na společnost. Tresty by se měly ukládat takovým způsobem, aby se společnost cítila v bezpečí před trestnou činností a její členové byli odrazeni od páčání dalších trestných činů.

1.2 Systém trestů

„Systém trestů můžeme definovat jako uspořádání jednotlivých druhů trestů podle jejich závažnosti, postihovaných zájmů a vzájemné vztahy mezi jednotlivými tresty.“¹⁰ Taxativní výčet trestů nalezneme v § 52 trestního zákoníku, ve kterém se projevuje ustanovení čl. 39 LZPS obsahující zásadu, která určuje, že tresty lze ukládat

⁸ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007, s. 51-52

⁹ Tamtéž

¹⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 391

pouze na základě zákona (*nulla poena sine lege*). Jedná se o jednu z nezákladnějších zásad trestního práva, a především právního státu. Na základě této zásady pouze zákon stanoví, jaké jednání je trestným činem a jaký trest i jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.¹¹ Výčet druhů trestů v § 52 odst. 1 TrZ je tedy taxativní a nelze je rozšiřovat žádným způsobem (např. výkladem) ani s poukazem na žádný jiný důvod jako například potřeba náležité ochrany společnosti. Na druhou stranu je možné uložit pachateli trestného činu jakýkoli druh trestu, nedochází-li k výslovnému zákonnému omezení. Tímto vymezením trestů dochází k vytvoření jejich systému, jelikož kromě výčtu jednotlivých trestů dochází také k jejich uspořádání především podle závažnosti a zájmů, které tyto tresty postihují a zároveň upravuje jejich vzájemné vztahy.¹²

V současné době obsahuje trestní zákoník 12 druhů trestů. Tyto by měly být uplatňovány v rámci zásady přiměřenosti trestních sankcí výslovně vyjádřené v § 38 odst. 2 TrZ, která značí, že tam kde postačí uložení sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější. Za nejzávažnější trest je považován nepodmíněný trest odnětí svobody, který je upraven v § 55 a násl. TrZ, kdy subsidiaritu této sankce vyjadřuje § 55 odst. 2, který stanovuje, že za přečiny lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody je výjimečně. Subsidiární postavení nepodmíněného trestu odnětí svobody je podpořeno také rozšířením o alternativní tresty nespojených s odnětím svobody, a to o domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.¹³

Tresty musí plnit svou funkci jak ke společnosti, tak k pachateli trestného činu. Takovéto tresty by měli působit generálně preventivně, ve smyslu odstrašení a výchovy, smíření pachatele se společností a umožnění jeho znovuzачlenění do společnosti. U většiny pachatelů méně závažných trestných činů, kteří nemají více narušenou strukturu osobnosti, by neměl připadat v úvahu nepodmíněný trest odnětí svobody, který by výše zmíněnou generální prevenci nemohl naplnit, především díky nepřiměřenosti tvrdosti trestu vůči trestnému jednání pachatele. U těchto pachatelů je největší negativní okolností vytržení ze sociálního prostředí, ve kterém žijí. Při vytržení ze sociálního prostředí dochází k přerušení jejich sociálních vazeb, především

¹¹ Tamtéž

¹² ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 713-725

¹³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. s. 305

rodinných, přátelských a pracovních. Dále může dojít k ovlivnění osobnosti pachatele ze strany osob více narušených, než byl sám pachatel. Především z tohoto důvodu existují v systému trestů další možnosti jako takového pachatele potrestat. Jedná se o tzv. alternativní tresty.

1.3 Alternativní tresty

Alternativními tresty nazýváme právní sankce, které v systému trestů vytvářejí alternativu k potrestání pachatele namísto uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. V širším smyslu se jedná o všechny tresty uvedené v § 52 TrZ s výjimkou nepodmíněného trestu odnětí svobody.

V užším smyslu pak můžeme vymezovat alternativní tresty podle jejich hlavního účelu, a tím je nahrazení nepodmíněného trestu odnětí svobody. K alternativním trestům by se v českém právním řádu řadily podmíněný trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce a peněžitý trest. Tyto tresty jsou na rozdíl od zbylých trestů charakteristické tím, že jsou neslučitelné s nepodmíněným odnětím svobody a musí být tedy za splnění zákonných podmínek ukládány zvlášť namísto něj.¹⁴

Celosvětově se prosazuje úsilí o širší využívání alternativ k trestu odnětí svobody. Především z důvodů, že tyto alternativy nemají nevýhody odnětí svobody, představují menší ekonomickou zátěž a v neposlední řadě nejsou překážkou pro znovuzачlenění pachatele do společnosti, jelikož nedojde k jeho vynětí ze sociálního prostředí.

Z pohledu na statistiku vyplývá, že v České republice bylo v roce 2018 celkově odsouzeno 54.448 lidí, z toho bylo k nepodmíněnému trestu odnětí svobody odsouzeno 8.628 osob, k podmíněnému trestu odnětí svobody 31.328 osob a ostatní alternativní tresty byly uloženy ve 14.492 případech.¹⁵ Tyto údaje naznačují, že se soudy snaží minimalizovat ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody, kdy tento ukládají pouze v necelých 16 % případů a snaží se ho nahrazovat právě podmíněným odsouzením k trestu odnětí svobody nebo alternativními tresty.

¹⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 31

¹⁵ Statistická ročenka České republiky 2019 s. 738

1.4 Restorativní justice

Posledním pojmem, který je rozebrán v této kapitole, je restorativní justice. Tento pojem je zde zařazen, jelikož je často spojován právě s alternativními tresty a může také docházet k nesprávným úvahám, že co je považováno za alternativní je také ve skutečnosti restorativní. Restorativní justice nemá sama o sobě jasnou definici, která by byla všeobecně přijímána. Například T. F. Marshall ji definuje jako „*Proces, při kterém strany, které se podílejí na konkrétním činu, společně řeší, jak se vypořádat s následky trestného činu a jeho důsledky.*“¹⁶

Podobně také definuje restorativní justici H. Zehr: *Restorativní justice je proces, jehož cílem je zapojit co největší okruh těch, kteří se podílejí na konkrétním trestném činu a společně identifikovat a řešit vzniklé škody, potřeby a závazky, aby došlo k co nejlepší nápravě.*¹⁷ Z těchto definic vyplývá, že by mělo dojít k vytvoření podmínek, tak aby se sami účastníci trestného činu snažili odstranit jeho negativní následky. První definice se odlišuje především tím, že vyžaduje přímou účast stran trestného činu na řešení následků. Na druhou stranu Zehrovi jde především o vytvoření podmínek, aby se obě strany mohly na takovém řešení situace podílet.

Obecně je tedy cílem restorativní justice napravení negativních následků způsobených trestným činem. Především se zaměřuje na škody a s nimi související potřeby oběti, pachatele a společnosti. Zabývá se závazky a povinnostmi, které vyplývají ze škod způsobených trestnou činností. Stojí na vzájemné spolupráci osob podílejících se na trestném činu. Usiluje o nápravu špatností a zla. Restorativní justice tedy preferuje odčinění újmy obětem trestných činů a podporu pachatelů k převzetí odpovědnosti za své protiprávní jednání¹⁸

¹⁶ MARSHALL, Tony F. *Restorative justice: An overview*. London: Home Office, 1999. s. 5

¹⁷ ZEHR, Howard. *Little Book of Restorative Justice*. New York, NY: Good Books, 2002, s. 37

¹⁸ MASOPUST ŠACHOVÁ, Petra. Restorativní potenciál trestního práva hmotného. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 10, s. 233

2. Historie úpravy trestu domácího vězení

Druhá kapitola stručně pojednává o historii trestu domácího vězení. První část je zaměřena na historii tohoto trestu na území dnešní České republiky. Druhá část je pak zaměřena na vývoj trestu domácího vězení ve světovém měřítku.

2.1 Historie úpravy trestu domácího vězení v ČR

Domácí vězení bylo do právního řádu zavedeno novelou TrZ v roce 2010. Do právního řádu účinného na území České republiky se domácí vězení však nedostalo poprvé. Domácí vězení se na našem území užívalo již za doby Rakouska-Uherska, kdy byl tento trest zakotven v zákoně č. 117/1852 Ř. o zločinech, přečinech a přestupcích. Konkrétně § 246 tohoto zákona říká: *„Kromě těchto dvou stupňů uznáno býti může také na vězení domácí bud' jen na přípověď odsouzenec, že se nevzdálí, anebo tak, že se mu postaví stráž. Vězením domácím zavazuje se odsouzenec, že se pod nížádnou záminkou z domu nevzdálí pod trestem, že by ostatní čas vězení přestáti museli ve věznici veřejné.“*¹⁹. Z tohoto vyplývá, že trest domácího vězení není úplnou novinkou, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Výše uvedený zákon u nás platil i po rozpadu Rakouska-Uherska, kdy na základě čl. 2 zákona č.11/1918 Sb. o zřízení samostatného státu československého, veškeré dosavadní zemské a říšské zákony zůstaly v platnosti. Hlavním důvodem této situace byla především snaha o kontinuitu dosavadního a nového právního řádu. Proto zůstal v platnosti také výše uvedený zákon č. 117/1852, který zakotvoval trest domácího vězení a ten mohl být tak užíván i poté co vznikla samostatná Československá republika.

V roce 1950 byl přijat zákon č. 86/1950 Sb., Trestní zákon, který začal být účinný namísto předchozí právní úpravy. Tento zákon ze svého znění vypustil trest domácího vězení a ten přestal být na našem území praktikován. Domácí vězení nebylo znovu zavedeno ani Trestním zákonem č. 140/1961 Sb. Domácí vězení tak z právního řádu České republiky zmizelo na dlouhou dobu a tento stav se nezměnil ani po sametové revoluci v roce 1989, kdy se o trestu domácího vězení hovořilo pouze v teoretické rovině. Do českého práva se trest domácího vězení nakonec vrátil až v roce 2010 s rekodifikací trestního práva a novým TrZ.

¹⁹ 117/1852 ř. z. znění účinné od 1. 9. 1852 do 31. 7. 1950

2.2 Historie úpravy trestu domácího vězení ve světě

První zmínky o trestu domácího vězení sahají daleko do historie. Již okolo roku 60 byl potrestán domácím vězením apoštol Pavel. Další zmínka pochází z roku 1633, kdy byl souzen Galileo Galilei a byl odsouzen k trestu domácího vězení v délce trvání do konce jeho života v jeho domě ve Florencii. Z novějších dějin byla takto uvězněna rodina ruského cara Mikuláše II. v roce 1917, kdy takovéto odsouzení trvalo do roku 1918, ve kterém byla carská rodina zabita. V průběhu historie se domácí vězení často užívalo k umlčení politických odpůrců. K takovému jednání docházelo například v Jihoafrické republice, Polsku, Indii nebo Jižní Koreji. V roce 1970 Francie zavedla domácí vězení jako přímou formu vazby pro běžné pachatele. Podobným způsobem jako Francie experimentovaly s domácím vězením i další evropské země.²⁰

V USA byl první trest domácího vězení použit v St. Louis v roce 1971 a poté se tento trest začal zavádět i v dalších státech jako trestní program pro mladistvé. Trestem pro dospělé pachatele začalo být domácí vězení užíváno v 80 letech 20. století. V roce 1983 stanovil zákon domácí vězení jako trest, který byl mírnější formou uvěznění, ale přísnější formou probace. Nejméně dalších 30 států USA provedlo od 80 let nějakou formu programu trestu domácího vězení. V Novém Mexiku byl v roce 1983 k domácímu vězení poprvé stanoven dohled pomocí elektronických náramků. Tuto inspiraci našel soudce okresního soudu v Novém Mexiku, jenž četl komiks, ve kterém byl Spiderman sledován vysílačem připevněným na zápěstí. Tento soudce se obrátil na inženýra, který poté navrhl zařízení schopné takový monitoring vykonávat. Od této doby začal mít trest domácího vězení v USA podobu, jak ji známe dnes.²¹

Z výše uvedeného vyplývá, že domácí vězení má dlouhou historii sahající až do starověkého Říma. Je patrné, že se účel, pro který byl tento trest ukládán často měnil, a to původně z důvodů politických na důvody trestně právní, kdy se začal užívat jako alternativa nejdříve k vazbě a později k trestu odnětí svobody. V každé zemi se také vyvíjel svým způsobem a v podobě, jak jej známe dnes je relativně krátkou dobu.

²⁰ LILLY, J. Robert, BALL Richard A. A Brief History of House Arrest and Electronic Monitoring. *Northern Kentucky Law Review*, 1987, roč. 13, s. 359-365

²¹ Tamtéž.

3. Platná úprava trestu domácího vězení v právním řádu ČR

Třetí kapitola pojednává o úpravě trestu domácího vězení de lege lata. Je zaměřena na podmínky ukládání tohoto trestu, a především na problematické aspekty, které jsou s úpravou domácího vězení spojeny. Ustanovení § 60 a § 61 TrZ vymezují zákonný rámec trestu domácího vězení, který je z pohledu svého postavení v systému trestně právních sankcí nutné považovat za hlavní alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

3.1 Podmínky uložení trestu domácího vězení

Trestní zákoník nám v § 60 odst. 1 vymezuje tři základní podmínky, které je potřeba zohledňovat při ukládání trestu domácího vězení. Zaprvé se musí jednat o přečin. Zadruhé vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení trestu domácího vězení. Zatřetí musí existovat písemný slib pachatele. Aby mohlo dojít k uložení trestu domácího vězení musí být všechny tři podmínky splněny kumulativně.

3.1.1 Přečin

Hned první odstavec nám říká, že domácí vězení lze uložit na dvě léta a pouze za přečin. Definice přečinu je uvedena v § 14 odst. 2 TrZ: „*Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*“²² Z tohoto tedy vyplývá, že je omezen okruh trestných činů, za které lze tento trest udělit. Smysl této právní úpravy spatřuji především v tom, že by nedošlo k naplnění účelu trestu, kdyby mohla být tato sankce ukládána i za závažnější trestnou činnost, než jsou přečiny. Na druhou stranu ani u některých nedbalostních trestných činů, které jsou považovány za přečiny, nemusí být tento trest dostatečný.²³ Mezi takové přečiny, kde by tento trest nenaplnil svůj účel můžeme například zařadit zvláštní skutkové podstaty u obecného ohrožení z nedbalosti obsaženou v § 273 odst. 3 TrZ nebo u usmrcení z nedbalosti obsaženou v § 143 odst. 3 TrZ. Naštěstí na tohle zákonodárce pamatoval a stanovil další podmínky, které ukládání trestů domácího vězení za takové činy omezují.

²² § 14 odst. 2 TrZ

²³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 333

V současné době se trest domácího vězení nejčastěji ukládá za přečiny maření úředního rozhodnutí a vykázaní podle § 337 TZ, krádež podle § 205 TZ, ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TZ nebo zanedbání povinné výživy podle § 196 TZ.²⁴ Dle mého názoru je ukládání domácího vězení v těchto případech vcelku vhodné. Zmíněné přečiny nevynikají příliš velkou společenskou škodlivostí, a domácí vězení umožňuje pachateli nahradit škodu vzniklou jeho protiprávním jednáním. Proto je domácí vězení vhodnou alternativou potrestání při páchání této trestné činnosti. Dokonce si troufám říct, že u zanedbání povinné výživy je tento trest více než žádoucí. Jelikož pachatele dokáže správně namotivovat k tomu, aby své povinnosti vůči dítěti plnil. Navíc, kdyby měl být potrestán nepodmíněným trestem odnětí svobody neměl by dostatek příležitostí, jak si opatřit finanční prostředky, aby platil výživné. Stejně tak se mi nejeví jako vhodné uložení podmíněného trestu odnětí svobody. Tento trest dle mého názoru nedostatečně plní svou funkci, jelikož někteří pachatelé jej neberou jako trest, když nebývá přímo a bezprostředně nějakým způsobem do jejich práv. Proto si myslím, že ani u tohoto trestu nedochází k dostatečné motivaci pachatele, aby nahradil způsobenou škodu a domácí vězení se mi jeví jako nejvhodnější varianta u spáchání přečiny podle § 196 TZ.

3.1.2 Povaha a závažnost spáchaného přečiny a osoba a poměry pachatele

Tou může být podmínka obsažena v § 60 odst. 1 písm. a), podle které je třeba se řídit povahou a závažností spáchaného přečiny a osobou a poměry pachatele. Soud musí dojít k tomu závěru, že postačí uložení tohoto trestu namísto nepodmíněného trestu odnětí svobody, když přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného přečiny a také k osobě a poměrům pachatele. Kritéria společenské škodlivosti vymezuje § 39 odst. 2 TrZ, kdy povaha a závažnost tohoto trestného činu je určena především významem chráněného zájmu, jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, zaviněním, jeho pohnutkou, záměrem a cílem.

Povaha trestného činu je tedy dána především způsobem a intenzitou naplnění znaků skutkové podstaty přečiny. Je však nutné při takovém hodnocení brát v úvahu, také polehčující okolnosti, jejichž demonstrativní výčet je uveden v § 41 TrZ, které

²⁴ Ministerstvo spravedlnosti České republiky, *Nejčastěji kladené dotazy. Kolik bylo doposud uloženo trestů domácího vězení a za jaké trestné činy?* [online]. justice.cz, [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/nejcasteji-kladene-dotazy>>

mohou závažnost spáchaného přečinu snižovat, nebo okolnosti přitěžující obsažené v § 42 TrZ, které mohou naopak závažnost spáchaných přečinů zvyšovat.²⁵ Povaha činu vylučuje uložení domácího vězení typicky u přečinů spáchaných přímo z domova, např. prostřednictvím internetu nebo u domácího násilí. Závažnost činu může být důvodem pro neuložení takového trestu v případech, kdy by se z okolností konkrétního trestného jednání dalo dovodit, že je takový trest neadekvátní.²⁶

Soud se při ukládání trestu domácího vězení musí vypořádat s osobou pachatele a jeho poměry. K těmto poměrům by měl přihlížet obligatorně při určování druhu a výměry trestu podle § 39 odst. 1 TrZ. K tomu, aby postačovalo na místo trestu odnětí svobody uložit domácí vězení je potřeba zohledňovat dosavadní řádný život pachatele, jeho chování po činu, tedy ke snaze nahradit vzniklou škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, dále možnost nápravy pachatele. K výše uvedenému je navíc nutné přihlídnout k osobním, majetkovým a jiným poměrům pachatele.²⁷

Z výše uvedené povahy a závažnosti trestného činu a osoby a poměrů pachatele musí vyplývat, že lze mít důvodně za to, že stačí uložení trestu domácího vězení, a to jak trestu samotného, tak i vedle jiného trestu. Toto ustanovení nepřímě odkazuje na § 55 odst. 2 TrZ, který stanovuje, že za přečiny lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že uložení jiného trestu by nevedlo vzhledem k osobě pachatele k tomu, aby vedl řádný život. Soud tak při ukládání trestu domácího vězení musí náležitě odůvodnit, že vzhledem k osobě pachatele postačuje uložení takového trestu namísto nepodmíněného trestu odnětí svobody. Tento vztah podtrhuje postavení domácího vězení jako nejpřísnější alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Současně také musí soud postupovat v souladu s § 38 odst. 2 TrZ, tedy nesmí postačovat méně postihující trestní sankce, kterou by šlo spáchaný přečin uložit. S ohledem na to, že domácí vězení je považováno za nejpřísnější alternativní trest, je jeho aplikace tímto omezena. V § 53 odst. 1 TrZ stanovuje, že trest domácího vězení nelze uložit vedle obecně prospěšných prací. Soud se musí vypořádat s faktem, jestli domácí vězení postačuje jako trest namísto trestu odnětí svobody a zároveň nelze uložit obecně prospěšné práce ani jiný mírnější trest za konkrétní přečin.

²⁵ BOLEDOVIČOVÁ Lucie. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 63

²⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 334

²⁷ PÚRY, František, VÁLKOVÁ Helena. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 815-830

Podmínka povahy a závažnosti spáchaného přečinu a osoby a poměrů pachatele hraje podle § 60 odst. 2 roli při posuzování, zda je možné trest domácího vězení uložit jako trest samostatný, nebo jestli je třeba pro naplnění účelu trestu uložit domácí vězení vedle trestu jiného.

3.1.3 Písemný slib

Poslední podmínku pro uložení trestu domácího vězení obsahuje § 60 odst. 1 písm. b) TrZ, který říká: „*Pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.*“.²⁸ Uložení takového trestu tedy není možné bez souhlasu pachatele. Dochází tak aspoň k částečnému odstranění kolize s čl. 12 LZPS, který pojednává o nedotknutelnosti obydlí. K úplnému vyřešení takovéto kolize dochází pouze pokud žije pachatel v daném obydlí sám. Pokud bydlí v obydlí i s dalšími osobami bylo by neméně vhodné zjistit i jejich stanovisko k uložení takového trestu.²⁹ Nicméně opatřování souhlasu osob spolubydlících může být značně komplikované. Především by mohlo dojít k prodlužování trestního řízení, mimo jiné z důvodu, že by soud musel vynaložit další úsilí, aby našel osoby, které s pachatelem žijí ve stejném obydlí.

Odstranění této kolize však není jediným důvodem potřebnosti písemného slibu pachatele. Složením slibu totiž dochází také k participaci pachatele na ukládaném trestu a zvyšuje se tak jeho účelnost. Dá se předpokládat, že pokud dá pachatel slib nebude poté docházet k obstrukčnímu chování z jeho strany a nebude tak znemožňovat jeho výkon a kontrolu. Nemělo by následně docházet k situaci, že udělení takového trestu bude pouze formalitou předtím, než dojde k přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody podle § 61 TrZ.³⁰

Myslím si, že nutnost slibu je potřebnou podmínkou, ale v praxi může způsobit více škody než užitku. Především z důvodu, že pachatelé mohou být vypočítaví a kalkulovat, který trest je pro něj výhodnější. Můžou pak účelně odmítat dát písemný slib k trestu domácího vězení s vidinou, že budou podmíněně odsouzeni k trestu odnětí svobody. Tento trest je pro ně poté mnohdy méně omezující než trest domácího vězení a častokrát jej jako potrestání vůbec nepociťují.

²⁸ § 60 odst. 1 TrZ

²⁹ ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10, s. 86

³⁰ PÚRY, František, VÁLKOVÁ Helena. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 815-830

3.2 Povinnosti pachatele

Základní povinností pachatele je podle § 60 odst. 3 TrZ zdržovat se v soudem stanoveném časovém období v určeném obydlí, nebrání-li mu v tom důležité důvody.

3.2.1 Obydlí

Stanovení obydlí pachatele je jedním z problematických prvků trestu domácího vězení, který častokrát může komplikovat jeho ukládání, a proto se ním budu v této části podrobněji zabývat. Zákonou definici obydlí najdeme ve výkladových ustanoveních TrZ, konkrétně v § 133, který říká: „*Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.*“³¹. TrZ definuje pojem obydlí široce, kdy se dbá především na hledisko faktického stavu bydlení založeného na jakémkoli právním titulu. Nemusí se tedy jednat pouze o vlastnictví nemovitosti, ale může jít třeba o různé smluvní závazky, které zakládají právo obývat nějakou nemovitost. Především může jít o smlouvy nájemní, smlouvy o ubytování apod. Tato fakticita nemusí být založena pouze právem smluvním, ale může být založena i jinou právní skutečností, např. rozhodnutím soudu, kterým umísťuje osobu do ústavního zařízení, nebo může jít o bydlení založené čistě na rodinných vztazích. Soud sice podle § 334a TŘ určuje místo výkonu trestu odnětí svobody až v řízení vykonávacím, ale musí být obeznámen o možnosti existence takového místa již při rozvahách o uložení trestu domácího vězení.

Problematická může být otázka obydlí především z důvodu, že pachatelé přečinů, u kterých by připadalo v úvahu uložení trestu domácího vězení, v mnoha případech nemají právě ono obydlí, které by nemohli opustit. Často takoví pachatelé žijí na ulici, kdy uložení takového trestu z podstaty věci nepřichází v úvahu, nebo v různých ubytovnách, kde již taková možnost sice existuje, ale může být značně komplikovaná. Soud při svých úvahách musí hodnotit, zda by byl pachatel odsouzený k trestu domácího vězení schopný udržet si takové bydlení na ubytovně po delší dobu, konkrétně alespoň po dobu výkonu trestu. Tato otázka se mi jeví jako velmi podstatná, jelikož ubytování založené na vlastnickém nebo nájemním vztahu má z povahy věci trvalejší charakter a existuje tedy větší míra jistoty, že pachatel bude moci na takovém místě trest vykonat. Když je ubytovací vztah založen na závazku krátkodobějšího charakteru, jako je např. smlouva o ubytování, může nastat situace, kdy pachatel bude

³¹ § 133 TrZ

muset takové místo výkonu trestu opustit a třeba i nezávisle na své vůli povinnosti uložené mu trestem porušit.

Dalším problematickým aspektem, který by mohli odpůrci trestu domácího vězení zpochybňovat je rozpornost tohoto trestu s čl. 12 LZPS, která již byla naznačena v podkapitole zabývající se písemným slibem. Myslím si, že tato rozpornost není velká, jelikož nejde o právo, které nelze omezit zákonem. Čl. 12 odst. 3 LZPS nám totiž říká, že *„zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to pro v demokratické společnosti nezbytné... pro ochranu práv a svobod druhých...“*³². Myslím si, že trest domácího vězení by šlo podřadit pod pojem ochranu a práv a svobod druhých. Sám pachatel, svým souhlasem navíc dává k takovému omezení jeho základního práva svolení.³³

Další problémy mohou nastat, pokud pachatel v obydlí nežije sám. Mohlo by poté dojít k narušení soukromí osob s ním spolubydlících. Myslím si, že soud by se měl alespoň pokusit zjistit vztah takových osob k uložení trestu domácího vězení. Vzhledem k účelu trestu domácího vězení, kdy by nemělo dojít k zprětrhání vazeb pachatele, by tak bylo namístě, aby se osoby žijící s pachatelem měly zájem na udržení takových vazeb.

3.2.2 Doba, kterou je odsouzený povinen trávit v obydlí

Dobu, kterou je obviněný povinen trávit ve svém obydlí trestní zákoník nevymezuje konkrétně, ale nechává na uvážení soudu, aby ji sám určil. K takové dikci zákona však došlo až novelou č. 330/2011 Sb. Původní úprava trestu domácího vězení totiž obsahovala podpůrnou dobu (od 20:00-5:00 hod.), pokud soud nestanovil jinak, ve které byl odsouzený v pracovní dny povinen odsouzený trávit v určeném obydlí. Ve dnech pracovního volna a pracovního klidu se odsouzený musel v určeném obydlí zdržovat celý den. Toto zákonem stanovené pravidlo však bylo výše zmíněnou novelou změněno do současné podoby, kdy je určení doby zcela závislé na vůli soudu.³⁴

Zákonodárce určil v § 60 odst. 4 TrZ návodná kritéria, kterými by se soud měl při stanovování časového období řídit. Měl by především zohledňovat, pracovní dobu odsouzeného (mělo by se taktéž brát v potaz, zda odsouzený pracuje ve směnném

³² Čl. 12 odst. 2 LZPS

³³ KRAHL, Matthias. Elektronicky hlídání domácího vězení. *Právní rozhledy*. 1998, č. 5, s. 229-233

³⁴ ŠČERBA, Filip, Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, č. 1, s. 1-5

provozu), čas strávený cestou do nebo ze zaměstnání, péči o nezletilé děti a k vyřizování všech nutných osobních a rodinných záležitostí. Na druhou stranu musí soud brát zřetel na to, aby byl odsouzený přiměřeně omezen na své svobodě. Soud může odsouzenému nad rámec výše uvedeného povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb a náboženských shromáždění, a to i v dnech pracovního klidu. Z tohoto poté vyplývá, že určování časové výměry bude velmi individuální. Kdy pachatel odsouzený za obdobný čin jako pachatel jiný bude mít povinnost trávit v obydlí kratší dobu, protože například na rozdíl od druhého pachatele vedle povolání navštěvuje rekvalifikační kurzy, musí pečovat o děti apod.

Zákon také poskytuje v § 60 odst. 3 TrZ demonstrativní výčet skutečností, které když nastanou opravňují odsouzeného k tomu, aby opustil obydlí i mimo stanovené časové období. Jedná se především o výkon zaměstnání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb v důsledku onemocnění nebo úrazu. Do takových skutečností bude typicky spadat nutná práce přesčas, nebo nutná návštěva pohotovosti při nečekaném úrazu. Na druhou stranu by do takových situací neměly spadat například preventivní prohlídky u lékaře, které by si měl odsouzený plánovat, tak by mu časově vycházely do doby, kterou může trávit mimo obydlí.

3.2.3 Další přiměřené omezení a povinnosti

Soud může pachateli po dobu výkonu trestu uložit další přiměřená omezení nebo povinnosti, které směřují k tomu, aby vedl řádný život. Takovou pravomoc mu přiznává § 60 odst. 5 TrZ, přičemž zároveň odkazuje na § 48 odst. 4 TrZ, který upravuje demonstrativní výčet omezení a povinností, které může soud uložit při podmíněném upuštění od potrestání. V tomto výčtu lze najít povinnosti jako podrobení se kvalifikačnímu výcviku pro získání vhodné pracovní pozice, podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek, zdržet se požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek apod. Na rozdíl od úpravy podmíněného upuštění od potrestání se však nestanovuje žádná zkušební doba a takové omezení je účinné po celou dobu trvání trestu domácího vězení.

Zpravidla by měl soud také uložit pachateli povinnost, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, která byla způsobena trestným činem, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení takovým činem získané. K neuložení takové povinnosti by soud měl přistupovat pouze ve výjimečných případech, jsou-li k tomu

zvláštní důvody, které musí být obsaženy v odůvodnění rozsudku.³⁵ Splnění této podmínky je důležité, jelikož je to jedno z hledisek, které soud zvažuje při rozhodování podle § 61 TrZ o tom, jestli pachatel porušil sjednané podmínky výkonu trestu domácího vězení a zda tu není důvod k přeměně v trest odnětí svobody.³⁶

F. Ščerba pak ve své publikaci shledává jako problematický aspekt, že trest domácího vězení není obecně podmíněn vedením řádného života.³⁷ Souhlasím s tímto názorem jen částečně, přestože by určitě bylo vhodnější mít tuto podmínku uloženou přímo zákonem. Nicméně soudci při ukládání tohoto trestu nic nebrání, aby podmínku vedení řádného života zahrnul mezi přiměřené povinnosti, které odsouzenému uloží. Myslím si, že není nadměrným požadavkem pro soudce, aby tuto podmínku při ukládání trestu neopomínal.

3.3 Přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody

Tato kapitola převážně pojednává o § 61 TrZ, v němž jsou upraveny situace a podmínky, za kterých může dojít k přeměnění trestu domácího vězení v trest odnětí svobody. Jedná se o poslední hmotněprávní úpravu týkající se trestu domácího vězení, která je upravena v TrZ. Ohledně této přeměny rozhoduje soud ve veřejném zasedání na základě § 334g TŘ.

3.3.1 Zákonné důvody pro přeměnu domácího vězení v trest odnětí svobody

Důvody uložené zákonem pro rozhodnutí soudu, kterým rozhodne o přeměně trestu domácího vězení nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody jsou zaviněná jednání odsouzeného v období od odsouzení, které nabylo právní moci, do skončení výkonu trestu domácího vězení. Jedná se konkrétně o jednání, kterým se odsouzený vyhýbá nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu domácího vězení, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně ve stanovené době nevykonává uložený trest.³⁸

Prvním důvodem je vyhýbání se nástupu výkonu trestu domácího vězení. Týká se tedy jednání, kterého se odsouzený dopustil před počátkem samotného výkonu

³⁵ PÚRY, František. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1021-1035

³⁶ PÚRY, František, VÁLKOVÁ Helena. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 815-830

³⁷ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 346-347

³⁸ ZELENKA, Pavel. In DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 489

trestu. Můžeme zde zařadit situace, kdy odsouzený nerespektuje povinnosti uložené mu soudem v rozhodnutí, kterým nařizuje výkon trestu domácího vězení. Jedná se například o situaci, kdy se odsouzený schovává v jiném obydlí, než mu bylo uloženo rozhodnutím soudu nebo předstíráním důvodů, jež by mohly vést k oddálení počátku výkonu trestu domácího vězení nebo k rozhodnutí předsedy senátu a o odložení výkonu trestu domácího vězení.³⁹

Druhým důvodem pro přeměnu je porušení předem sjednaných podmínek výkonu trestu domácího vězení bez závažných důvodů. Tento důvod je na rozdíl od prvního zaměřen spíše na jednání odsouzeného v době výkonu trestu domácího vězení. Podmínky, které by měly být porušeny, aby mohlo dojít k přeměně trestu domácího vězení, byly rozebrány výše v předcházející kapitole. Při porušení jakékoli ze sjednaných povinností bez důvodu, který by toto jednání ospravedlňoval, může soud přistoupit k přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody. Například se může jednat o situace, kdy odsouzený v čase vymezeném pro návštěvy pravidelných bohoslužeb bude využívat k jiným aktivitám.⁴⁰

Třetím důvodem pro přistoupení k přeměně trestu domácího vězení je jiné maření trestu domácího vězení. Tento bod zahrnuje jednání pachatele, které se nedá podřadit pod žádný z ostatních důvodů uvedených v § 61 TrZ. Jde o jednání, které je způsobilé vyšší mírou negativně ovlivnit výkon trestu domácího vězení. Zejména se jedná o případy, kdy se odsouzený odmítne podrobit kontrole probačního úředníka, neumožní mu vstup do svého obydlí nebo mu neposkytne jinou potřebnou součinnost. Takové maření nemusí být však jen vůči probačnímu úředníkovi, ale také vůči soudu nebo jiné instituci, která se libovolným způsobem podílí na tom, aby odsouzený řádně vykonával trest domácího vězení.⁴¹

Posledním zákonným důvodem pro přeměnu trestu domácího vězení v trest odnětí svobody je skutečnost, že odsouzený ve stanovené době nevykonává uložený trest. Může tak dojít k situaci, kdy odsouzený trest vůbec nezačne vykonávat anebo v průběhu jeho výkonu přestane trest vykonávat. Nezáleží přitom na způsobu, jakým přestane trest vykonávat. Jedná se například o případy, kdy odsouzený dlouhodoběji vzdaluje ze svého obydlí mimo stanovenou dobu a bez relevantního důvodu nebo kdy

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž

⁴¹ PÚRY, František, VÁLKOVÁ Helena. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 831

neposkytuje potřebnou součinnost probačnímu úředníkovi. Na rozdíl od druhého důvodu pro přeměnu se čtvrtý projevuje dlouhodobějším charakterem porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení, přičemž se nejedná o jednorázové zkratové jednání odsouzeného.⁴²

Nad zákonný rámec důvodů pro přeměnu trestu domácího vězení v trest odnětí svobody uvedených v § 61 TrZ určil Ústavní soud ve svém usnesení ze dne 15. 2. 2017 sp. zn. I. ÚS 225/17 ještě jeden další. Konkrétně se jedná o podmínku vedení řádného života, kdy ve svém usnesení říká: *„Pokud stěžovatel namítá, že v dané věci nebyly splněny zákonné důvody pro přeměnu trestu domácího vězení v trest odnětí svobody nepodmíněný, Ústavní soud uvádí, že se nemůže zabývat samotným meritorním přehodnocováním důvodů, jež vedly soud k jeho rozhodnutí, neboť přezkum soudcovského uvážení daného rámcem abstraktně formulovaného, resp. relativně neurčitého pojmu "vedení řádného života" se z přezkumné činnosti Ústavního soudu - vyjma rozhodovací svévole, již však Ústavní soud v posuzované věci neshledal - zjevně vymyká (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 4. 2015 sp. zn. II. ÚS 242/15). K aplikaci § 61 trestního zákoníku ve věci rozhodujícími soudy, kterým je upravena přeměna trestu domácího vězení je třeba uvést, že toto ustanovení sice výslovně nestanoví, že důvodem přeměny trestu domácího vězení nebo jeho zbytku v trest odnětí svobody může být též skutečnost, že odsouzený v době jeho výkonu nevede řádný život (srov. např. § 65 odst. 2 trestního zákoníku), nicméně vedení řádného života je neodmyslitelnou součástí vykonání alternativních trestů (tedy i trestu domácího vězení) a porušení této povinnosti je důvodem pro přeměnu trestu domácího vězení na trest odnětí svobody.“*⁴³ S touto podmínkou nelze jinak než souhlasit. Jak bylo již zmíněno výše vedení řádného života není obligatorní podmínkou, uloženou zákonem, ale mělo by být samozřejmostí u každého vykonávaného trestu. Navíc jak již bylo zmíněno dle mého názoru nebrání soudu, který ukládá trest domácího vězení, uložit, také podmínku vedení řádného života, kdy by takové porušení mohlo vést právě k přeměně v nepodmíněný trest odnětí svobody podle § 61 TrZ.

⁴² Tamtéž

⁴³ usnesení Ústavního soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. I. ÚS 255/17, bod 9.

3.3.2 Způsob přeměny trestu domácího vězení v trest odnětí svobody

Je potřeba poznamenat, že původně TrZ s přeměnou trestu domácího vězení v trest odnětí svobody nepočítal. Nejdříve totiž TrZ sankcionoval porušení podmínek trestu domácího vězení tím, že docházelo k uložení náhradního trestu odnětí svobody, jehož výměra se určovala již při ukládání trestu domácího vězení, a to v maximální výměře jednoho roku. Toto ustanovení bylo dle mého názoru problematické z důvodu, že tyto dva tresty měly odlišné maximální doby trvání, kdy mohlo dojít k situaci, že náhradní trest byl pro pachatele mírnější než trest původní. Vezměme si modelový příklad, kdyby byl pachatel odsouzen k trestu domácího vězení v délce trvání dvou let, ale k výkonu tohoto trestu nenastoupil a z tohoto důvodu by došlo k uložení náhradního trestu odnětí svobody v maximální délce 1 roku. Zde by již mohl vzniknout nepoměr mezi sankcemi, kdy by se pachatel svým jednáním mohl snažit snížit délku trestu, jenž by musel vykonat. Ke změně na současný systém přeměny trestu domácího vězení došlo novelou TrZ provedenou zákonem č. 330/2011 Sb.

V současné době se používá přepočítávací vzorec, kdy každý i jen započatý den nevykonaného trestu domácího vězení se počítá jako jeden den trestu odnětí svobody, který bude povinen odsouzený vykonat. Problematické je především, že takto nevykonané dny trestu domácího vězení se nepočítají ode dne porušení povinnosti odsouzeného, ale až od okamžiku, ke kterému soud rozhodl o přeměně. Jelikož neexistuje žádná lhůta, ve které musí soud o přeměně rozhodnout, nedochází k vyvinutí dostatečného tlaku na odsouzeného, aby podmínky uloženého trestu dodržoval. Častokrát by mu hrozila sankce za porušení podmínek v podobě velmi krátké doby strávené ve vězení, nebo by k takové přeměně ani nemuselo dojít. Kdyby však došlo k počítání nevykonaných dnů trestu domácího vězení od doby porušení povinnosti, kterou nedochází k přerušení výkonu trestu domácího vězení, pak by nastala situace, že by došlo ke dvojitmu potrestání odsouzeného. Toto je však nepřijatelné.⁴⁴ Podobně se k této situaci vyjadřuje také R. Vicherek ve své publikaci. Za jediný možný přístup považuje, že odsouzený vykoná nepodmíněný trest odnětí svobody za každý den od rozhodnutí soudu o přeměně trestu domácího vězení na trest nepodmíněný. Jelikož, takhle odpadne problematika, že by došlo k situaci dvojího trestání odsouzeného. Dle něj však tímto přístupem dochází k paralyzaci účinnosti trestu domácího vězení. K této paralýze dojde především z důvodu délky samotného

⁴⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 347-348

řízení, ale také procesních možností stran. Jelikož o takovém návrhu rozhoduje podle § 334g TŘ předseda senátu při veřejném zasedání usnesením, proti kterému je přípustná stížnost.⁴⁵

Bohužel z výše uvedeného vyplývá, že přeměna trestu domácího vězení v současné podobě komplikuje naplnění účelu tohoto trestu. Při zachování současného modelu by mohlo dle mého názoru dojít ke stanovení krátké lhůty pro rozhodnutí soudu o přeměně. Jako optimální by se mi jevila lhůta jednoho týdne od okamžiku, kdy se soud dozvěděl o porušení podmínek trestu, aby nařídil veřejné zasedání, v němž by o přeměně rozhodl nebo, aby rozhodl ve stejně krátké lhůtě jen na základě zprávy probačního úředníka.

⁴⁵ VICHEREK, Roman. Přeměna trestu domácího vězení – věc v praxi skoro nemožná. *Státní zastupitelství*. 2015, č. 6, s. 29-35

4. Výkon a kontrola výkonu trestu domácího vězení

Čtvrtá kapitola se již zabývá situací, která nastává poté, co rozhodnutí ohledně uložení trestu domácího vězení nabyde právní moci. Především pojednává o průběhu výkonu trestu domácího vězení a o způsobu kontroly, kterému takový výkon musí být podroben, aby došlo k naplnění účelu trestu.

4.1 Rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení

Trest domácího vězení lze uložit rozsudkem, trestním příkazem, nebo usnesením. Konkrétně jde o usnesení o přeměně zbytku trestu odnětí svobody v trest domácího vězení podle § 333b odst. 1 TŘ, dále o usnesení o přeměně trestu obecně prospěšných prací nebo o přeměně jeho zbytku v trest domácího vězení podle § 340b odst. 1 TŘ, a nakonec o usnesení o přeměně peněžitého trestu nebo jeho zbytku v trest domácího vězení podle § 344 odst. 2 TŘ.

Výrok takového rozhodnutí obsahuje dvě obligatorní náležitosti, a to výměru trestu a vymezení doby, ve které se bude odsouzený povinen zdržovat v určeném obydlí. Výměra trestu dosahuje maximální délky dvou let v případě uložení rozsudkem u dospělého pachatele, nebo délky jednoho roku, pokud je trest ukládán trestním příkazem dle § 314e odst. 2 písm. b) TŘ nebo mladistvému jako opatření dle § 26 odst. 2 ZSvM. Při přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení podle § 57a TrZ není soud vázán nejvyšší možnou výměrou stanovenou v § 60 odst. 1 TrZ. Doby, ve které se bude muset odsouzený zdržovat v obydlí stanovuje soud podle kritérií, které byly zmíněny výše v kapitole zabývající se povinnostmi pachatele. Vymezení doby musí být učiněno takovým způsobem, aby byl jasný rozsah uloženého trestu. Tento rozsah poté již nesmí být měněn ve vykonávacím řízení. Proto je důležité, aby doba byla určena co nejpřesněji a individuálně ke každému konkrétnímu případu. Musí být tedy zohledněna pracovní doba odsouzeného, jestli pracuje ve směnném provozu a musí být přesně vymezeny dny a časy, kdy je odsouzený povinen pobývat ve svém obydlí.

Mezi fakultativní náležitosti, které rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení může obsahovat jsou: Uložení a vymezení přiměřené povinnosti či přiměřeného omezení⁴⁶, uložení náhrady škody⁴⁷, povolení návštěv bohoslužeb nebo

⁴⁶ § 60 odst. 5 první věta TrZ

⁴⁷ § 60 odst. 5 věta za středníkem TrZ

náboženských shromáždění⁴⁸ a pokud jde o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých může uložit výchovné opatření dle ZSvM^{49, 50}.

4.2 Nařízení výkonu trestu domácího vězení

Nařízení výkonu trestu domácího vězení je upraveno v § 334a TR. V prvním odstavci je řečeno, že jakmile se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat trest domácího vězení, stane vykonatelným předseda senátu zašle odsouzenému a PMS nařízení výkonu tohoto trestu, ve kterém určí počátek výkonu tohoto trestu a místo, kde k jeho výkonu dojde. Společně s počátkem a místem výkonu trestu domácího vězení musí toto opatření obsahovat také poučení o následcích nedodržení podmínek uloženého trestu. V tomto nařízení tedy soud již musí vymezit místo výkonu trestu domácího vězení, jelikož mu tato povinnost není udělena již při rozhodnutí, kterým ukládá trest domácího vězení. Ze znění zákona tedy vyplývá, že k vykonávacímu řízení trestu domácího vězení má dojít ihned poté, co rozhodnutí, kterým se tento trest ukládá nabyde právní moci. Jde o projev zásady rychlosti uvedené v § 2 odst. 4 TR.

Výkon trestu domácího vězení nařizuje předseda senátu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni opatřením. Z důvodu, že se jedná pouze o opatření může tento úkon učinit místo předsedy senátu vyšší soudní úředník podle § 12 a § 13 zákona o vyšších soudních úřednících, asistent soudce okresního a krajského soudu dle § 36a odst. 5 ZSS a v případě pověření předsedou soudu také justiční čekatelé a soudní tajemníci podle § 6 odst. 1 písm. j) JŘ. Nicméně s ohledem na velkou individualizaci trestu a úzkou vazbu na PMS při rozhodování ohledně trestu domácího vězení je vhodnější, aby výkon trestu nařizoval sám předseda senátu.⁵¹

Nařízení výkonu trestu zasílá předseda senátu odsouzenému a příslušnému středisku PMS. Společně s tímto nařízením zašle středisku PMS opis rozhodnutí s doložkou právní moci, kterým se trest domácího vězení ukládá. Příslušným střediskem PMS by mělo být středisko, které se nachází v obvodu okresního soudu, ve kterém odsouzený bydlí nebo se zdržuje anebo pracuje, toto vyplývá z § 71b odst. 2 KancŘ. Přitom bude muset předseda senátu brát ohled na místo, ve kterém má

⁴⁸ § 60 odst.4 in fine TrZ

⁴⁹ § 60 odst. 6 TrZ

⁵⁰ ZELENKA, Pavel. In DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 902-903

⁵¹ ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3836-3837

odsouzený trest vykonat, jelikož se zpravidla bude jednat o místo, kde odsouzený bydlí, zdržuje se anebo tam pracuje.

4.2.1 Počátek výkonu trestu domácího vězení

Určení počátku výkonu trestu je podstatnou náležitostí nařízení výkonu trestu domácího vězení, jelikož bez něj by odsouzený nemohl trest řádně začít a vykonat. Podle § 334a odst. 2 TŘ má stanovit předseda senátu počátek výkonu trestu domácího vězení tak, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti. Těmito záležitostmi se pak myslí především záležitosti rodinné a pracovní. Konkrétně může jít o situace, kdy se odsouzený domluví se zaměstnavatelem na úpravě pracovní doby nebo pracovních povinností, které by mu mohly komplikovat výkon uloženého trestu. Lhůta tedy není stanovena jednotně a jedná se o další projev vysoké individualizace tohoto trestu pro odsouzeného. Tím, že není zákonem vyslovena přesná lhůta je možné při jejím určení předsedou senátu zohledňovat různé aspekty každého případu jednotlivě. Předseda senátu, ale také musí dbát toho, aby byl naplněn účel trestu. Jelikož je k naplnění účelu trestu požadováno, aby k jeho uložení došlo co nejdříve po spáchání trestného činu. Musí se také zohledňovat, že trestní řízení je ovládáno zásadou rychlosti, a proto by nemělo docházet ke zbytečným a neodůvodněným průtahům při stanovování počátku výkonu trestu domácího vězení. Pokud by bylo třeba z nějakých důležitých důvodů určit lhůtu delší, bylo by vhodnější užít institut odkladu výkonu trestu domácího vězení, který může předseda senátu uložit usnesením podle § 334d TŘ. Tento institut je vhodnější, jelikož se ukládá usnesením proti, kterému je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Naproti tomu není proti určení počátku výkonu trestu, které má formu opatření předsedy senátu, žádný opravný prostředek přípustný.⁵²

4.2.2 Místo výkonu trestu domácího vězení

Určení místa výkonu trestu domácího vězení je další podstatnou podmínkou k tomu, aby mohl být trest domácího vězení řádně vykonán. Místo výkonu trestu podle § 334a odst. 3 TŘ stanoví předseda senátu v obydlí odsouzeného v místě trvalého pobytu nebo v místě, kde se odsouzený zdržuje. Dále musí předseda senátu přihlídnout k osobním, rodinným a pracovním poměrům odsouzeného. Jestli je zaměstnán je totiž potřeba přihlídnout k místu výkonu zaměstnání a dopravě do něj.

⁵² ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3839

Při určení místa výkonu trestu je tedy potřeba zohlednit více aspektů. Prvním z nich bude určitě charakter obydlí a jestli je v něm možné trest domácího vězení vykonávat. Tato problematika byla již nastíněna v kapitole 3.2.1 *Obydlí*. Pro výběr takového místa je totiž potřeba zohlednit postoj dalších osob, které obydlí obývají společně s odsouzeným je potřeba brát ohled na právní titul, na jehož základě odsouzený obydlí užívá, jestli je obydlí v technickém stavu vhodném pro to, aby v něm mohl výkon trestu domácího vězení probíhat. Tyto poměry je však soud povinen zjišťovat již před uložením trestu domácího vězení. Pokud by tyto podmínky dodrženy nebyly, pak by k uložení trestu domácího vězení nemělo vůbec dojít. Nicméně ani soudce v hlavním líčení není neomylný a k takovým situacím může dojít.

Dále by měla být určitě zohledněna fakticita užívání zvoleného místa odsouzeným v době před uložením trestu domácího vězení. Vzhledem k tomu, že jednou z výhod trestu domácího vězení je nezpřetrhání sociálních vazeb odsouzeného, měl by se předseda senátu snažit ho udržet v obydlí, ve kterém pobýval již před uložením trestu. Tím je poukázáno na fakt, kdy odsouzený nemusí mít pouze jedno obydlí, ve kterém se může zdržovat, nebo častokrát se místo trvalého pobytu nemusí vůbec shodovat s místem, kde odsouzený pobýval. To mimo jiné odráží také slova zákona, který říká, že je potřeba přihlídnout k místu výkonu povolání odsouzeného apod.⁵³ Pachatelé trestných činů mají mnohdy trvalé bydliště na obecních úradech obcí, kde dříve pobývali, ale z nejrůznějších důvodů např. sociálních nebo pracovních se zdržují na místě úplně jiném. Kdyby tak bylo rozhodováno jen podle místa trvalého pobytu, mohlo by docházet k nežádaným situacím, kdy by nebylo možné místo výkonu trestu domácího vězení určit navzdory tomu, že má jinde obydlí k takovému výkonu vhodné. Předseda senátu může po uložení trestu domácího vězení provést dodatečná šetření nebo si vyžádat spolupráci probačního úředníka, aby mohl správně určit místo výkonu trestu. Nicméně by k takovýmto situacím nemělo docházet příliš často, jelikož by se soud měl místem vhodným pro výkon trestu domácího vězení zabývat již v průběhu hlavního líčení a měl by k takovému místu směřovat již při úvahách o uložení trestu domácího vězení. Z toho vyplývá, že než k novému zjištění skutečností by mělo ze strany předsedy senátu dojít pouze k ověření aktuálnosti skutečností již dříve získaných.

⁵³ § 334a odst. 3 TR

4.3 Kontrola výkonu trestu domácího vězení

Kontrolu výkonu trestu domácího vězení dle § 334b odst. 1 TŘ zajišťuje PMS. Kontrola trestu může probíhat dvěma způsoby:

- Pomocí elektronického kontrolního systému umožňujícího detekci pohybu odsouzeného neboli elektronického monitoringu;
- Pomocí namátkových kontrol prováděných probačním úředníkem.

Podle § 334b odst. 1 TŘ je odsouzený pro potřeby kontroly povinen umožnit orgánu zajišťujícímu kontrolu vstup do místa výkonu trestu domácího vězení. Dále je povinen strpět pořízení svých biometrických údajů na žádost orgánu při zahájení kontroly a také během průběhu elektronické kontroly, existuje-li podezření na porušení uložených povinností. Biometrickými údaji se pak rozumí otisky prstů, rysy obličeje a záznamy hlasu.⁵⁴ Tyto biometrické údaje jsou potřeba neboť se při elektronické kontrole počítá s technologií, která je umožní snímat. Snímání biometrických údajů bude poté probíhat buď za účelem samotného ověření totožnosti, nebo například za účelem následného měření alkoholu v dechu (při případném zákazu požívání alkoholických nápojů).⁵⁵

4.3.1 Elektronický monitoring

Jak již bylo zmíněno ve druhé kapitole této práce kontrola pomocí elektronického monitoringu má ve světě dlouhou tradici. K jeho užívání začalo docházet v USA v 80. letech 20. století a poté došlo k jeho rozšíření i do dalších zemí. V dnešní době je elektronický monitoring neodmyslitelnou součástí trestu domácího vězení. Navzdory faktu, že je tato možnost kontroly ukotvena v zákoně již od zavedení trestu domácího vězení v roce 2010, k užívání elektronického monitoringu v České republice vedla dlouhá cesta. Dne 1. 7. 2012 byl zahájen pilotní projekt, který nesl název „Elektronický monitoring odsouzených“, jehož cílem bylo ověřit provoz elektronického monitoringu pro následné převedení do praxe. Následně byla dne 15. 2. 2013 zveřejněna zakázka na dodávku a zajištění provozu zařízení sloužícího k elektronickému monitorování odsouzených k trestu domácího vězení.

⁵⁴ ZELENKA, Pavel. In DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 906

⁵⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2016 Sb., kterým se mění z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 150/2016

Předpokládaná hodnota této zakázky byla 229.500.000 Kč, jenže z důvodu amnestie prezidenta republiky z ledna roku 2013 došlo ke zrušení trestů domácího vězení a uvedená zakázka byla ukončena pro její nerentabilitu. K oživení projektu elektronického monitoringu došlo v říjnu 2014, kdy byla vytvořena pracovní skupina EMSON, jejímž cílem byla příprava podkladů realizaci veřejné zakázky na zavedení elektronického monitoringu. V lednu roku 2015 pak byla PMS pověřena realizací veřejné zakázky k projektu elektronického monitoringu. V prosinci roku 2015 však došlo ke zrušení zakázky pro malý zájem. K poslednímu vypsání veřejné zakázky došlo 29. 2. 2016. Vítězem této zakázky byla dne 21. 2. 2017 vyhlášena společnost SuperCom. Pořízení elektronických náramků a monitorovacího centra pak mělo vyjít na 93 milionů korun. S touto společností poté PMS uzavřela dne 26. 9. 2017 smlouvu. K ostrému startu systému elektronického monitoringu konečně došlo v září 2018.⁵⁶ 14. 1. 2020 se ukázal další problém spojený se zaváděním elektronického monitoringu v České republice. Ukázalo se, že firma SuperCom nedodala v říjnu roku 2019 PMS 120 elektronických náramků a podle PMS firma na výzvy a urgence nereaguje.⁵⁷

Neexistenci elektronického monitoringu šlo tedy až do nedávné doby považovat za jednu z největších vad trestu domácího vězení v české právní úpravě, jelikož bez efektivní kontroly nelze dosáhnout účelu jakéhokoli trestu. Kontrolu výkonu trestu domácího vězení sice můžou provádět také probační úředníci pomocí namátkových kontrol, ale k tomu nedisponuje PMS dostatkem personálu, který navíc musí plnit i další povinnosti, jež spadají do agendy PMS.

V současné době existují dva druhy dozorčích systémů, které jsou řízeny počítačem. Konkrétně se jedná o systémy aktivní a pasivní. Tyto systémy jsou shodně složeny ze zařízení upevněného na těle odsouzeného, dále z přijímače umístěného v obydlí odsouzeného, a nakonec z počítače v dozorčím místě.⁵⁸

Během pasivního systému navazuje počítač v předem stanovených nebo náhodných časových intervalech telefonní spojení, které je odsouzený povinen přijmout a potvrdit tak svou přítomnost v obydlí. Pokud takový telefonát přijat nebude dojde opět k upozornění dozorčího orgánu.⁵⁹

⁵⁶ VICHEREK, Roman. Vazba a možnosti elektronické kontroly obviněného. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2019, č.1, s. 29

⁵⁷ ČTK. *Firma nedodala elektronické náramky, hrozí omezení monitoringu* [online]. ceskenoviny.cz, 14. ledna 2020 [cit. 3. května 2020]. Dostupné na <<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/firma-nedodala-elektronicke-naramky-hrozi-omezeni-monitoringu/1842086>>

⁵⁸ KRAHL, Matthias. Elektronicky hlídání domácí vězení. *Právní rozhledy*. 1998, č. 5, s. 229-233

⁵⁹ Tamtéž

Během aktivního systému probíhá kontrola tím způsobem, že vysílač na těle odsouzeného vysílá signál do přijímače v obydlí odsouzeného, který je dál předáván do počítače v dozorčím místě. Pokud dojde k přerušení signálu v době, kdy se má pachatel zdržovat v obydlí dojde k upozornění prostřednictvím počítače na dozorčím místě.⁶⁰ Nově se nabízí systém používající síť mobilních operátorů GSM⁶¹, která umožňuje přesně určit polohu a eliminuje potřebu umístění přijímače v obydlí odsouzeného. Lokalizaci je možno provádět na základě systému GPS⁶².⁶³ V České republice se počítá s verzí aktivního systému elektronického monitoringu. Vzhledem k situaci, že pomocí elektronického monitoringu lze sledovat dodržování výkonu trestu domácího vězení téměř nepřetržitě, je efektivita takové kontroly mnohem větší než u namátkové kontroly prováděné probačními úředníky.

Novelizací TR z roku 2016, která byla provedena zákonem č. 150/2016 Sb., došlo ke změně terminologie v TR, kdy už není v textu zákona dále používán pojem provozovatel elektronického kontrolního systému. Dle důvodové zprávy k této novele vyplývá, že změna terminologie souvisí se skutečností, že provozem elektronického monitoringu bude pro všechny oblasti trestního řízení pověřeno ministerstvo spravedlnosti.⁶⁴ Tato terminologická změna je také zdůvodněna faktem, že provozovatel elektronického kontrolního systému byl chybně vykládán jako subjekt, který zajišťuje dodávky služeb a servisní funkce elektronického monitoringu, nikoliv však za subjekt odpovědný za řádný výkon kontroly. Změnou terminologie se má dát nade vší pochybnost fakt, že tímto subjektem zajišťujícím elektronickou kontrolu je Ministerstvo spravedlnosti.⁶⁵ ⁶⁶

Dle § 334h TR může Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou stanovit podrobnosti kontroly výkonu trestu domácího vězení. Ministerstvo spravedlnosti k tomuto kroku přistoupilo konkrétně vyhláškou č. 456/2009 Sb. o kontrole výkonu trestu domácího

⁶⁰ Tamtéž

⁶¹ Globální systém pro mobilní komunikaci

⁶² Globální družicový polohový systém

⁶³ ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3844–3845

⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2016 Sb., kterým se mění z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 150/2016

⁶⁵ Tamtéž

⁶⁶ Srov. Např.: ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 355 a násl.: ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3845

vězení, ve znění pozdějších předpisů., která otázku elektronického monitoringu upravuje v § 7 odst. 1. Konkrétně je v tomto zákonném ustanovení uvedeno, že kontrola výkonu trestu domácího vězení zajišťovaná Probační a mediační službou ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému spočívá zejména v instalaci a deinstalaci elektronického kontrolního systému v místě výkonu trestu domácího vězení a na těle odsouzeného, poučení odsouzeného o fungování elektronického kontrolního systému a o nepřipustnosti jakýchkoli zásahů do tohoto systému, sledování odsouzeného v určeném místě po stanovenou dobu elektronickým kontrolním systémem, prověřování dostupnosti a funkčnosti elektronického kontrolního systému a evidenci zaznamenaných případů nepřítomnosti odsouzeného v obydlí během výkonu domácího vězení.⁶⁷

V § 7 odst. 2, 3 tato vyhláška specifikuje povinnost pachatele strpět na svém těle po dobu 24 hodin denně technické zařízení po dobu výkonu trestu domácího vězení. K instalaci kontrolního systému má dojít v obydlí odsouzeného zástupcem provozovatele elektronického kontrolního systému za přítomnosti probačního úředníka.⁶⁸ Problematičnost této vyhlášky vidím především v terminologickém nesouladu s TŘ. Bohužel při novelizaci TŘ došlo k opomenutí tohoto podzákoného právního předpisu, který tak již v současné době důkladně nereflektuje text zákona, na jehož základě byl vydán. Může tak docházet k výkladovým nejasnostem, kdy například nemusí být jasné, zda zástupce provozovatele, o kterém mluví vyhláška bude zaměstnanec ministerstva, nebo nějakého třetího subjektu. Myslím si, že by bylo více než vhodné, aby došlo také k novelizaci této vyhlášky, která by se terminologicky shodovala s textem TŘ.

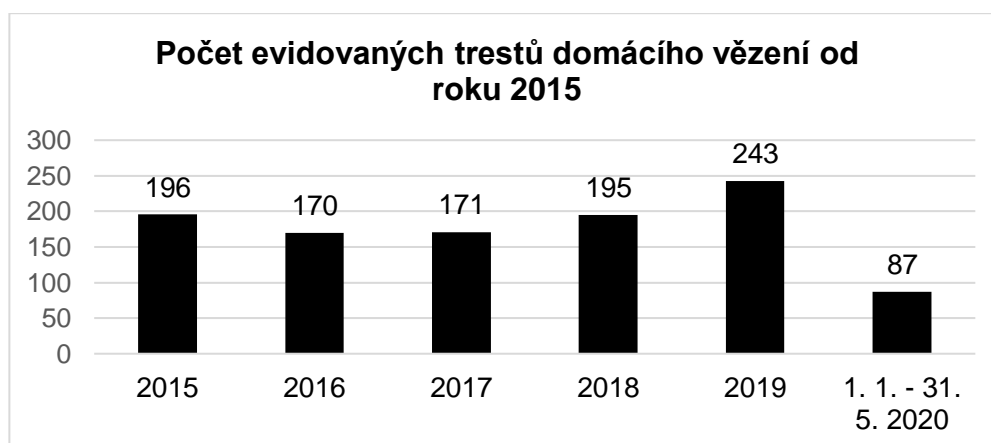
Obecně se předpokládalo, že okamžikem přijetí elektronického monitoringu dojde k častějšímu ukládání trestu domácího vězení. Z aktuálních údajů vyplývá, že v dubnu roku 2020 bylo ve výkonu trestu domácího vězení 299 osob. Z takto odsouzených pachatelů je 89 kontrolováno pomocí elektronického monitoringu.⁶⁹ Ve srovnání s tímto počtem bylo v dubnu roku 2018 dle PMS ve výkonu trestu domácího

⁶⁷ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 456/2009 Sb. o kontrole výkonu trestu domácího vězení, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Trest domácího vězení rok 2020* [online]. justice.cz, rok 2020 [cit. 22. května 2020]. Dostupné na <<https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/trest-domaciho-vezeni-rok-2020/>>

vězení pouze 123 osob.⁷⁰ Jde tak na první pohled vidět, že počet osob v domácím vězení po zavedení elektronického monitoringu je více než dvojnásobný. Toto lze říct, také s ohledem na fakt, že soudy byly v ukládání tohoto trestu před zavedením elektronického monitoringu konzistentní, kdy trest domácího vězení byl celkově uložen v roce 2015 ve 196 případech, v roce 2016 ve 170 případech, v roce 2017 ve 171 případech a v roce 2018 ve 195 případech.⁷¹ Z těchto údajů vyplývá, že při ukládání trestu domácího vězení nedocházelo během uvedených let k žádným větším výkyvům, a proto lze počet v osob ve výkonu trestu domácího vězení v dubnu v letech 2018 a 2020 za vhodné k porovnání. Dále podle informace poskytnuté PMS bylo v roce 2019 evidováno celkem 243 nových nápadů trestu domácího vězení a 87 nových případů v období od 1. 1. 2020 do 31. 5. 2020.⁷² Lze tedy předpokládat, že by počet takto uložených trestů mohl v roce 2020 dosáhnout podobné hodnoty jako v roce předchozím. Vývoj uložených trestů domácího vězení za posledních 5 let je znázorněn na následujícím grafu.

Z výše uvedeného lze dovodit, že elektronický monitoring měl pozitivní vliv na ukládání trestu domácího vězení. Nicméně ne tak velký, jak by bylo vhodné. K tomu, aby došlo k jeho častějšímu užívání v praxi bude potřeba odstranění dalších problémů, které jsou s tímto trestem spojeny.

⁷⁰ ŠTEFAN, Václav. *Lidé v domácím vězení se dočkají elektronických náramků, na nepovolený výlet je upozorní mobil*. [online]. iROZHLAS.cz, 20. dubna 2018. [cit. 22. května 2020]. Dostupné na: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/monitoring-elektronicky-naramek-domaci-vezeni-sledovani_1804201900_pla>

⁷¹ Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Trest domácího vězení v letech 2010-2018* [online]. justice.cz, rok 2020 [cit. 22. května 2020]. Dostupné na <<https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/>>

⁷² Data poskytnuta PMS ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, viz. příloha č. 1

4.3.2 Kontrola probačním úředníkem

PMS může také zajistit kontrolu výkonu trestu domácího vězení namátkovou kontrolou odsouzeného v obydlí, ve kterém je povinen trest domácího vězení vykonávat. V reálné situaci jde o osobní návštěvu probačního úředníka v místě, kde odsouzený vykonává uložený trest. S ohledem na tuto kontrolu je odsouzený povinen probačnímu úředníkovi umožnit vstup do svého obydlí. Tímto však dochází k narušení nedotknutelnosti obydlí zakotvené v čl. 12 odst. 1 LZPS. K tomuto omezení svých základních práv dal odsouzený souhlas v písemném slibu, který je obligatorní podmínkou pro uložení trestu domácího vězení. V tomto slibu byl odsouzený povinen se zavázat, že bude při kontrole výkonu trestu poskytovat potřebnou součinnost, která spočívá mimo jiné v umožnění vstupu probačního úředníka do svého obydlí.⁷³

Podobně jako kontrola výkonu trestu domácího vězení pomocí elektronického monitoringu je upraven i kontrola prostřednictvím probačních úředníků vyhláškou Ministerstva spravedlnosti. V § 1 této vyhlášky je řečeno, že kontrola trestu domácího vězení spočívá zejména v provádění namátkových kontrol probačním úředníkem v místě výkonu trestu domácího vězení, ve vedení dokumentace o všech úkonech spojených s kontrolou, ve vyhodnocování plnění soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností, v prověřování zda odsouzený nahrazuje způsobenou škodu, zda plní výchovná opatření uložená soudem, v prověřování důvodů porušení podmínek trestu a v informování soudu o takovém porušení.⁷⁴

Vyhláška stanovuje probačnímu úředníkovi další povinnosti, které by měl v průběhu období kontroly obviněného dodržovat. Konkrétně by měl nejpozději na počátku výkonu trestu domácího vězení poučit odsouzeného a osoby s ním žijící ve stejném obydlí ohledně omezení a povinností, ke kterým se odsouzený zavázal. Probační úředník je povinen pořizovat záznamy o všech provedených kontrolách a jednáních s odsouzeným. Probační úředník projednává s odsouzeným zjištěné porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení a je povinen prověřit pravdivost tvrzení odsouzeného ohledně takového porušení. O všech takovýchto porušeních výkonu trestu je povinen informovat soud, k tomuto je povinen doložit všechny

⁷³ ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3846

⁷⁴ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 456/2009 Sb. o kontrole výkonu trestu domácího vězení, ve znění pozdějších předpisů

záznamy ohledně porušení včetně stanoviska odsouzeného a prověření tvrzení o důvodech, kvůli kterým k porušení výkonu trestu došlo.⁷⁵

4.4 Náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení

Jednou z nesporných výhod domácího vězení je jeho cena v porovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody. Vězeň odsouzený k nepodmíněnému trestu vyjde stát denně na 1200 Kč. Naproti tomu za odsouzeného k trestu domácího vězení musí stát uhradit pouze 130 Kč a dalších 50 Kč si hradí sám odsouzený.⁷⁶ Tato 50 Kč sazba je určena v § 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 458/2009 Sb. Dále je v této vyhlášce určena splatnost částky za výkon tohoto trestu. Soud po výkonu trestu, konkrétně po právní moci rozhodnutí, kterým se stanovuje povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení, vyzve odsouzeného, aby soudem vyměřenou částku uhradil na účet soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení. Soud může s ohledem k délce uloženého trestu domácího vězení po vykonání jeho části v délce alespoň jednoho měsíce, rozhodnout o povinnosti k náhradě nákladů již v průběhu výkonu tohoto trestu. Lhůta splatnosti potom je 10 dnů od doručení.⁷⁷ Ve vztahu ke skutečnosti, že má odsouzený během výkonu trestu domácího vězení možnost docházet do zaměstnání a z části si tak přispívat na finanční náklady svého trest, jsou nízké náklady na jednoho odsouzeného jedním z hlavních argumentů pro to, aby docházelo k častějšímu ukládání tohoto trestu.

4.5 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení, změna trestu domácího vězení a upuštění od výkonu trestu domácího vězení

Tato podkapitola bude pojednávat o různých možnostech, kterými může předseda senátu buď na návrh nebo sám při splnění podmínek působit na výkon trestu domácího vězení.

⁷⁵ Tamtéž § 3-6

⁷⁶ Probační a mediační služba České republiky. *Elektronické náramky fungují...* [online]. pmscr.cz, 6. ledna 2019 [cit. 3. května 2020]. Dostupné na <<https://www.pmscr.cz/aktuality/elektronicke-naramky-funguji>>

⁷⁷ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 458/2009 Sb. kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady, ve znění pozdějších předpisů

4.5.1 Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení

„Předseda senátu může z důležitých důvodů na potřebnou dobu odložit nebo přerušit výkon trestu domácího vězení“⁷⁸ Mezi důležité důvody, které by mohly vést k odložení či přerušení výkonu trestu domácího vězení může být zařazena například doba nutné hospitalizace odsouzeného v nemocnici nebo nutné rodinné záležitosti.⁷⁹ Mezi rodinné záležitosti lze nepochybně podřadit třeba péči o dítě, o které se momentálně nemůže starat druhý rodič nebo o jiného člena rodiny, který nebydlí v obydlí určeném pro výkon trestu domácího vězení. K odkladu nebo přerušení výkonu trestu domácího vězení pak dochází na dobu neurčitou, konkrétně dobu potřebnou. Předseda senátu odvolá přerušení nebo odklad poté co důležité důvody pro odklad pominou⁸⁰. „Doba, po kterou byl výkon trestu odložen nebo přerušen se nezapočítává do doby, výkonu trestu“.⁸¹

Rozhodnutí, kterým se odkládá nebo přerušuje výkon trestu domácího vězení je fakultativní povahy na rozdíl od odvolání přerušení nebo odkladu, kdy se jedná o rozhodnutí obligatorní.⁸² Proti oběma rozhodnutím je přípustná stížnost, které zákon přikládá odkladný účinek.⁸³ Předseda senátu bude rozhodovat ve formě usnesení, ke kterému mu neukládá zákon povinnost nařizovat veřejné zasedání.

4.5.2 Změna trestu domácího vězení

V průběhu výkonu trestu domácího vězení může dojít k podstatným změnám okolností na základě, kterých bude muset předseda senátu rozhodnout o změně místa výkonu trestu, doby, ve které je povinen se zdržovat v obydlí a dalších povinností a omezení, jež mu byly uloženy odsuzujícím rozsudkem. O takové změně rozhoduje předseda senátu buď na návrh odsouzeného, státního zástupce nebo probačního úředníka anebo i bez takového návrhu.⁸⁴ Mezi důvody, které by mohly vést ke změně místa výkonu trestu můžeme bezpochyby zařadit skončení nájemní smlouvy nebo může dojít ke zhoršení stavu obydlí nebo dokonce k jeho zničení.

⁷⁸ § 334d odst. 1 TŘ

⁷⁹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 359

⁸⁰ § 334d odst. 2 TŘ

⁸¹ § 334d odst. 3 TŘ

⁸² ŘÍHA, Jiří. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471.*, 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s.3854

⁸³ § 334d odst. 4 TŘ

⁸⁴ § 334e odst. 1 TŘ

Ke změně doby, kdy je povinen se odsouzený zdržovat v obydlí může dojít například z důvodu změny pracovní doby, nebo zakončení rekvalifikačního kurzu, na který byl odsouzený povinen docházet. Zákon výslovně zakazuje, aby došlo ke změně počtu hodin v neprospěch obviněného, ve kterých je povinen zdržovat se v obydlí. Na toto pravidlo musí brát předseda senátu při změně trestu domácího vězení brát ohled a neměl by se od něj odchýlit. Stejně zákonné omezení spočívající v zákazu změny v neprospěch odsouzeného je uloženo předsedovi senátu, když bude rozhodovat o změně omezení a povinností.⁸⁵

Specifickým důvodem uvedeným v § 334e TŘ na základě, kterého musí předseda senátu bez zbytečného odkladu rozhodnout o změně trestu domácího vězení, je vykázaní ze společného obydlí na základě jiného právního předpisu. Tímto odkazuje ustanovení na § 44 zákona o policii, který upravuje možnost vykázaní osoby ze společného obydlí z důvodu domácího násilí. Vykázaní trvá po dobu 10 dnů od jeho provedení a může být prodlouženo podáním návrhu na předběžné opatření podle § 400 - § 414 zákona o zvláštních řízeních soudních⁸⁶ V rozhodnutí, kterým se předběžným opatřením ukládá tomu, proti komu je řízení vedeno, aby opustil společné obydlí a jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí a ani do něj nevstupoval.⁸⁷ O předběžném opatření rozhoduje soud do 48 hodin bez jednání a trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti, která nastává jeho vydáním.⁸⁸

Obdobně může být posuzována situace podle § 88e TŘ, který upravuje předběžné opatření zákazu vstupu do obydlí uložené odsouzenému v jiné trestní věci. Předběžné opatření podle TŘ stejně jako předběžné opatření podle ZŘS spočívá v nepřípustnosti vstupu obviněného do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí⁸⁹. Nejedná se sice o jiný právní předpis, jak říká text zákona v § 334e TŘ, ale vzhledem k tomu, že dochází k nemožnosti výkonu trestu domácího vězení ze stejných důvodů, nelze mít žádné námitky k tomu, aby bylo rozhodnuto o změně trestu domácího vězení i v tomto případě.⁹⁰

⁸⁵ Tamtéž

⁸⁶ Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁷ § 405 odst. 1 písm. a) ZŘS

⁸⁸ § 404, § 407, § 408 ZŘS

⁸⁹ § 88e odst. 1 TŘ

⁹⁰ ZELENKA, Pavel. In DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 913

Proti usnesení, kterým předseda senátu rozhoduje bez nařízení veřejného zasedání o změně trestu domácího vězení je možno podat stížnost, jež má odkladný účinek.⁹¹

4.5.3 Upuštění od výkonu trestu domácího vězení

K upuštění od výkonu trestu domácího vězení může soud přistoupit ve třech případech uvedených v § 334f TŘ. Konkrétně se jedná o situace, kdy odsouzený:

- Je vydán do cizího státu podle části páté hlavy druhé zákona o mezinárodní justiční spolupráci⁹²
- Je vyhoštěn
- Onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou nemocí nebo nevléčitelnou nemocí duševní nebo z jiných obdobně závažných důvodů.

Pokud však k vyhoštění nebo vydání odsouzeného do ciziny nedojde nebo pokud se odsouzený vrátí do České republiky je povinen soud rozhodnout o tom, že se trest domácího vězení nebo jeho zbytek vykoná.

Rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu má pouze fakultativní charakter. K této otázce se vyjádřil, také Ústavní soud, kdy rozhodoval ohledně upuštění od výkonu trestu odnětí svobody podle § 327 odst. 3 TŘ, které má úpravu téměř totožnou, a proto by nemělo nic bánit tomu, aby se dané rozhodnutí dalo užít i při upuštění od výkonu trestu domácího vězení. Konkrétně k posouzení ve svém usnesení ze dne 25. 4. 2017 sp. zn. II. ÚS 1011/17 uvedl toto: *„Jak Ústavní soud vyložil ve své judikatuře, rozhodnutí obecného soudu o upuštění od výkonu trestu má fakultativní charakter, a posouzení podmínek tohoto institutu proto náleží plně do pravomoci obecných soudů, které musí vzít v úvahu zejména závažnost nemoci, její stadium a průběh, možnosti věznic zajistit odpovídající léčebnou péči, jakož i délku nevykonaného trestu (např. usnesení ze dne 19. 9. 2013 sp. zn. II. ÚS 2658/13). I kdyby však byly naplněny citované zákonné podmínky, soud není povinen tento institut aplikovat, což ovšem nelze vykládat jako prvek libovůle, neboť soud musí učinit úvahu, zda odsouzený trpí závažnou chorobou, která by odůvodňovala požadované rozhodnutí a zároveň zda je možno, aby byla odsouzenému ve výkonu trestu poskytnuta adekvátní lékařská péče.“*⁹³ Z rozhodnutí vyplývá, že i když odsouzený nevléčitelnou

⁹¹ § 334e odst. 2 TŘ

⁹² Zákon č. 104/2013 Sb., Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2017, sp. zn. II. ÚS 1011/17, bod 6.

nemocí trpí, nemusí tento fakt automaticky znamenat, že bude přistoupeno k upuštění od uložení trestu. Musí zejména dojít k posouzení, zda bude postačovat péče v obydlí odsouzeného a ambulantní péče u lékaře nebo bude dlouhodobě hospitalizován a výkon trestu domácího vězení nebude možný. K takovému posouzení o jak závažnou nemoc se jedná a jaký bude mít průběh bude nepochybně zapotřebí vyjádření znalce. Obdobně se k tomuto také vyjádřil Ústavní soud (opět ve vztahu k § 327 odst. 2 TŘ) v rozhodnutí ze dne 18. 4. 2017 sp. zn. II. ÚS 3107/16: „*Ústavní soud dále zdůrazňuje, že rozhodnutí soudu podle ustanovení § 327 odst. 3 trestního řádu, tj. rozhodnutí soudu o žádosti o upuštění od zbytku výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů, závisí na bezprostřední úvaze obecných soudů (zásada přímosti a bezprostřednosti řízení). Ze strany obecných soudů je třeba zvážit závažnost nemoci, její stadium a průběh, možnosti věznice zajistit odpovídající léčebnou péči i délku nevykonaného zbytku trestu. Podkladem pro rozhodnutí je vedle zprávy o zdravotním stavu zpravidla též výsledek konziliárního lékařského posouzení.*“⁹⁴

⁹⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. dubna 2017, sp. zn. II. ÚS 3107/16, bod 7.

5. Srovnání trestu domácího vězení se zahraniční úpravou

Pátá kapitola je zaměřena na srovnání odlišností při ukládání trestu domácího vězení v České republice s právní úpravou ve Slovenské republice a Ruské Federaci.

5.1 Trest domácího vězení ve Slovenské republice

Kapitola porovnáva slovenskou úpravu s českou z důvodu, že právní kultura obou zemí je velmi podobná, a to z důvodu společné historie těchto dvou zemí. Slovensko však přijalo trest domácího vězení do svého právního řádu již v roce 2006 a tedy má s tímto trestem větší zkušenosti.

V slovenské soudní praxi se z počátku trest domácího vězení setkal ještě s chladnějším přijetím než v České republice. V prvním roce po zavedení byl tento trest byl tento trest uložen pouze v 6 případech.⁹⁵ V následujících letech nebyl tento trend o mnoho lepší, jelikož v roce 2007 bylo domácí vězení uloženo v 25 případech, v roce 2008 v 25 případech, v roce 2009 v 51 případech, v roce 2010 v 59 případech a v roce 2011 v 28 případech. Celkově tedy za prvních 6 let byl trest domácího vězení uložen ve 197 případech. Nedošlo tedy k efektu, který se očekával od jeho zavedení, a to k většímu ukládání na úkor trestu odnětí svobody.⁹⁶

5.1.1 Podmínky pro uložení trestu domácího vězení

Domácí vězení je upraveno v § 53 STZ, ve kterém jsou určeny podmínky pro jeho ukládání. Prvním rozdílným aspektem, kterého si lze všimnout, je doba, na kterou může být tento trest uložen. Na rozdíl od maximální dvouleté výměry v České republice může být domácí vězení na Slovensku uloženo až na čtyři roky. Takovýto trest může být uložený pachateli trestného činu s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující 10 let s tím, že nejnižší výměra je u každého trestného činu jiná a odvíjí se od minimální hranice trestu odnětí svobody uvedené u jednotlivých trestů.⁹⁷ Ukládání trestu domácího vězení není tedy omezeno pouze na přečiny jako v České republice, ale také na zločiny. Dle mého názoru by se tímto mohl inspirovat i český zákonodárce. Jako vhodný prostor pro ukládání trestu domácího vězení za zločiny vidím například u pachatele, který doposud neměl záznam v trestním rejstříku a spáchal čin, který již

⁹⁵ V České republice byl za první rok užívání trest domácího vězení uložen ve 116 případech.

⁹⁶ BURDA, Eduard. Trest domáceho väzenia – doterajšie aplikačné poznatky a vízia budúcnosti. In MEDELSKÝ, Jozef a kol. (ed.) *Súčasné uplatňovanie prvkov restoratívnej justície zborník príspevkov z vedeckej konferencie*. Bratislava: Eurokódex, 2013, s. 9

⁹⁷ § 53 odst. 2 STZ

nespadá do kategorie přečinů, ale není pro společnost, tak moc nebezpečný, aby nebylo možné mu uložit trest domácího vězení. Jako vhodný zločin, za který by bylo možné tento trest uložit, se mi jeví například pojistný podvod podle § 210 odst. 5 písm. c), kdy svým jednáním způsobí pachatel značnou škodu. S rozšířením trestu domácího vězení na zločiny by mělo dojít k posunutí horní hranice, na kterou lze tento trest uložit.

Další podmínkou je stejně jak v českém právu písemný slib pachatele, že se bude v určeném čase zdržovat v obydlí na určené adrese a poskytne potřebnou součinnost během kontroly.⁹⁸ Dále musí být splněné podmínky výkonu kontroly technickými prostředky.⁹⁹ Tyto podmínky jsou vymezeny ve zvláštním zákoně.¹⁰⁰ Konkrétně v § 12 tohoto zákona musí být technické prostředky k dispozici a musí být splněny jejich materiálně-technické podmínky pro jejich použití, které jsou stanoveny právním předpisem, který vydá ministerstvo, dále musí existovat souhlas kontrolované osoby a osoby, která žije s kontrolovaným ve společné domácnosti. Poslední podmínkou pro to, aby mohl být trest uložen je fakt, že tento trest vzhledem k povaze trestného činu a s ohledem na osobu a poměry pachatele bude postačovat. STZ na rozdíl od TZ vyžaduje, aby byly splněny podmínky kontroly technickými prostředky. Podmínka písemného slibu a postačujícího trestu domácího vězení s ohledem na povahu trestného činu je v obou zákonech stejná.

5.1.2 Omezení a povinnosti pachatele

Jednou z povinností, která je pachateli uložena, je povinnost zdržovat se v čase určeném soudem v určeném obydlí. V tomto ohledu je však STZ přesnější než TZ, jelikož k obydlí zahrnuje také příslušející venkovní prostory.¹⁰¹ Další odlišností je, že po dobu výkonu trestu může odsouzený opustit obydlí pouze se souhlasem probačního úředníka, a to jen z naléhavého důvodu a na potřebný čas.¹⁰² Naopak v České republice odsouzený může obydlí ze stejných důvodů opustit, ale nepotřebuje k tomu souhlas probačního úředníka. Další povinností uloženou zákonem, která stojí za vyzdvihnutí je nutnost vedení řádného života, která naproti tomu v TZ absentuje a

⁹⁸ § 53 odst. 1 písm. b) STZ

⁹⁹ § 53 odst. 1 písm. c) STZ

¹⁰⁰ Zákon č. 78/2015 Z. z. Zákon o kontrole výkonu některých rozhodnutí technickými prostředky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰¹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 362.

¹⁰² § 53 odst. 4 STZ

musí se dovozovat z povahy alternativních trestů. Poslední zákonnou povinností je podrobení se kontrole technickými prostředky.¹⁰³

Další omezení může pachateli uložit soud, kdy může jít například o zákaz vstupu na různé místa, účastnit se veřejných vystoupení, účastnit se hazardních her nebo střídat se s lidmi, kteří by na něj mohli mít špatný vliv apod. Na druhou stranu může pachateli přikázat, aby se nepřibližoval k určeným osobám, nahradil způsobenou škodu, aby se účastnil rekvalifikačního kurzu apod. V těchto ohledech je úprava slovenská obdobná jako úprava česká. Zajímavým faktem je, že STZ nijak neupravuje možnost navštěvovat bohoslužby a náboženská shromáždění jako TZ. Tento fakt je zajímavý především z důvodu, že ve Slovenské republice se k náboženství hlásí nepochybně více lidí než v České republice.¹⁰⁴

STZ v § 53 odst. 6 upravuje následek porušení povinností a omezení, které byly obviněnému uloženy. Stejně jak v českém právu je takovýmto následkem přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody. STZ používá stejný přepočítací vzorec jako TZ, kdy každý jeden nevykonaný den trestu domácího vězení se přemění na jeden den nepodmíněného trestu odnětí svobody. Úpravy jsou tedy v tomto ohledu stejné a bohužel ani slovenská úprava se nevyhne problémům, které byly zmíněny výše v kapitole zabývající se přeměnou trestu domácího vězení v České republice.

5.1.3 Výkon a kontrola trestu domácího vězení

Výkon trestu domácího vězení je upraven v § 435 až 435b STŘ. Úprava ohledně nařízení trestu domácího vězení je v § 435 odst. 1 a 2 obdobná jako v TŘ. Výkon trestu nařizuje soud, v jehož obvodě se má domácí vězení vykonávat. Výkon trestu nařídí soud bez odkladu po tom, co se rozsudek, kterým se trest ukládá, stane vykonatelným. Soud přitom poučí odsouzeného o jeho povinnostech a omezeních vyplývajících z trestu domácího vězení a také o možnosti přeměny tohoto trestu, pokud je nebude dodržovat.

Zajímavostí oproti české úpravě je možnost odsouzeného po výkonu poloviny trestu požádat o podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu. O tomto soud musí rozhodnout do 60 dní usnesení proti kterému je možné podat stížnost, která má odkladný účinek. Na konání se přiměřeně užití pravidla pro podmíněné propuštění

¹⁰³ § 53 odst. 3 STZ

¹⁰⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 362

z výkonu trestu odnětí svobody podle § 415-417 STŘ.¹⁰⁵ Zákon neukládá žádné kritéria podle, kterých by se měl soud řídit při rozvahách, zda k podmíněnému upuštění přistoupit nebo ne. Další zvláštností je, že na rozdíl od podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se u domácího vězení neukládá žádná zkušební doba, ve které by se měl odsouzený osvědčit (srov. § 68 STZ).¹⁰⁶ Dá se říct, že jde o poměrně netypickou situaci. Nicméně si myslím, že by se mohla česká úprava inspirovat a podmíněné upuštění od zbytku trestu domácího vězení zavést s tím, že by určila kritéria podle, kterých by soud rozhodl, a také zkušební dobu, ve které by se odsouzený měl osvědčit.

Kontrolu nad odsouzeným vykonává probační a mediační úředník. Kontrolu vykonává za obligatorního užití elektronického monitoringu. Z toho vyplývá, že na Slovensku je již upuštěno od kontroly pomocí návštěv probačního úředníka v obydlí odsouzeného. Toto vyplývá již ze samotných podmínek pro uložení trestu domácího vězení, jelikož, aby soud mohl tento trest uložit, musí být splněny podmínky výkonu kontroly technickými prostředky. Jednou z takovýchto podmínek výkonu kontroly technickými prostředky je, že musí technické prostředky být k dispozici, aby mohl být tento trest uložen.¹⁰⁷ Činnost probačního úředníka spočívá v instalaci a deinstalaci technických prostředků, dále k aktivaci a deaktivaci těchto prostředků, zaznamenávání, ohlašování a řešení incidentů a také údržba a ověřování dostupnosti a funkčnosti technických prostředků.¹⁰⁸ Slovenská úprava se tedy při kontrole domácího vězení spoléhá pouze na použití elektronického monitoringu. Tento krok lze považovat za správný vzhledem k efektivnosti a možnosti nepřetržité kontroly odsouzeného. Na druhou stranu by při nedostatku monitorovacích zařízení mohlo dojít k nemožnosti ukládání trestu domácího vězení.

V § 435a STŘ upravuje přerušení výkonu trestu domácího vězení. Na první pohled zaujme rozdíl oproti české úpravě, kdy je výslovně stanovený důvod pro přerušení trestu domácího vězení, a to vzetí odsouzeného do vazby anebo nastoupení výkonu trestu odnětí svobody v jiné trestní věci. Osobně si myslím, že by z těchto důvodů mohlo dojít k přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody, jelikož

¹⁰⁵ § 435 odst. 4, 5 STŘ

¹⁰⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 364

¹⁰⁷ § 12 odst. 1. Zákon č. 78/2015 Z. z. Zákon o kontrole výkonu některých rozhodnutí technickými prostředky a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁸ § 17 odst. 1. Zákon č. 78/2015 Z. z

to poukazuje na fakt, že domácí vězení nejspíš není dostačujícím trestem pro odsouzeného. Dále může soud přistoupit k přerušení trestu domácího vězení z důležitých důvodů, které brání řádnému výkonu. Zde je již úprava obdobná s úpravou českou, kdy lze za takové podmínky považovat třeba nutnou návštěvu nemocnice apod.

Na závěr je v § 345b STŘ upravena možnost upuštění od výkonu trestu domácího vězení. Soud může upustit od výkonu trestu domácího vězení pouze z důvodu, že zjistí, že odsouzený ochořel nevyléčitelnou životu nebezpečnou chorobou nebo nevyléčitelnou duševní chorobou. Ve srovnání s TŘ je slovenská úprava užší, jelikož chybí důvody k upuštění v podobě vydání do cizího státu v rámci mezinárodní justiční spolupráce a vyhoštění.

5.1.4 Shrnutí srovnání úpravy České republiky a Slovenské republiky.

Z výše uvedeného vyplývá, že úprava trestu domácího vězení v České republice a v Slovenské republice je velmi podobná. Čím by se České právo mohlo rozhodně inspirovat je rozhodně zpřesnění v hmotněprávní úpravě, a to především v otázce obydlí, kde by mohlo dojít k výslovnému rozšíření i na venkovní prostory, které náležejí k obydlí. Nepochybně by v české úpravě mohlo dojít k výslovnému požadavku na vedení řádného života odsouzeného. Také by mohlo dojít k rozšíření okruhu trestných činů, za které lze domácí vězení ukládat na zločiny.

Z hlediska výkonu trestu je určitě dobré vzít v úvahu možnost zavedení podmíněného upuštění od zbytku trestu domácího vězení po uplynutí jeho poloviny. K tomuto by mohlo dojít za předpokladu, že by byla odsouzenému určena zkušební doba, ve které by se musel osvědčit.

Dále je určitě ku prospěchu věci, že se slovenská úprava snaží co nejvíce prosazovat kontrolu pomocí elektronického monitoringu, ale osobně si myslím, že není na škodu mít záložní variantu kontroly pomocí probačních úředníků, tak jak je to v České republice.

5.2 Trest domácího vězení v Ruské federaci

Kapitola porovnává úpravu trestu domácího vězení v České republice s úpravou domácího vězení v Ruské federaci. Oproti české právní úpravě je úprava ruská odlišná, ale vykazuje také jisté podobnosti, a proto není špatné je porovnat mezi sebou. V Rusku má domácí vězení dlouhodobou tradici jako institut trestního práva.

Důkazem tohoto je, že v domácím vězení byla držena také rodina ruského cara Mikuláše II. již v letech 1917-1918.¹⁰⁹

Úprava domácího vězení je kompletně obsažena v ruském trestním řádu¹¹⁰ (dále jen RTŘ). Systematicky je v RTŘ domácí vězení zařazeno v části první, oddílu 4, hlavě 13, článku 107. Prvním rozdílem oproti Českému právu je systematické zařazení domácího vězení. V TŘ je domácí vězení upraveno jako trest, který lze uložit za spáchaný trestný čin, ale podle čl. 98 RTŘ je domácí zařazeno mezi preventivní opatření. To znamená, že se v ruské úpravě řadí domácí vězení mezi tyto konkrétní opatření:

- Slib obviněného o nezmizení
- Osobní záruka
- Dozor velitelem vojenské jednotky
- Dohled nad nezletilým obviněným
- Peněžitá záruka
- Domácí vězení
- Vazba

Domácí vězení tedy v Ruské federaci neslouží k potrestání pachatele, ale k zajištění obviněného. Kdyby Ruská úprava domácího vězení byla převedena do českého práva byla by pravděpodobně obsažena v hlavě čtvrté TŘ a lze ho přirovnat k institutu nahrazení vazby dohledem podle § 73 odst. 3 TŘ.

Dalším značným rozdílem je doba, na kterou může soud obviněnému domácí vězení uložit. Podle čl. 109 odst. 2 RTŘ, lze domácí vězení uložit na maximální délku 2 měsíců. Délka tohoto opatření může být soudcem okresního nebo vojenského soudu prodloužena na dobu 6 měsíců a k dalšímu prodloužení na 12 měsíců může dojít u zločinů a zvláště závažných zločinů. Teoreticky, kdyby se soud rozhodl uložit domácí vězení ve výjimečných případech u zvláště závažných zločinů, tak by mohlo přijít v úvahu prodloužení na dobu 18 měsíců podle čl. 107 odst. 2 RTŘ ve spojení s čl. 109 odst. 2 a 3. Taková varianta dle mého názoru nebude využívána a soud radši přistoupí k vzetí obviněného do vazby na místo uložení domácího vězení. Žádné další prodloužení domácího vězení není přípustné. Doba poté začíná běžet od okamžiku, kdy soud rozhodne o uložení tohoto opatření. Proti rozhodnutí, jímž se ukládá domácí

¹⁰⁹ LILLY, J. Robert, BALL Richard A. A Brief History of House Arrest and Electronic Monitoring. *Northern Kentucky Law Review*, 1987, roč. 13, s. 359-365

¹¹⁰ Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации" от 18.12.2001 N 174-ФЗ

vězení, je možné do tří dnů od vyhlášení podat odvolání, o kterém musí být rozhodnuto do tří dnů od jeho doručení.¹¹¹

5.2.1 Povinnosti obviněného v domácím vězení

Soud může uložit obviněnému v domácím vězení určité povinnosti a omezení. Konkrétně může soud zakázat opuštění obydlí, komunikovat s určitými osobami, odesílat a přijímat poštovní a telegrafické zprávy nebo používání internetu.¹¹² Tyto omezení může soud udělit buď zvlášť, nebo ve vzájemné kombinaci. Původně bylo domácí vězení v Ruské federaci koncipováno tak, že odsouzený nesměl opouštět své obydlí v žádném případě. V současné době, ale začalo docházet k opuštění tohoto konceptu, kdy docházelo k velkým zásahům do práv člověka. Soud může povolit odsouzenému, aby si zašel nakoupit potraviny nebo léky v obchodě blízském bydliště v určené denní době. Dále může být povoleno navštěvování školského zařízení při užití nejkratší možné cesty a pouze po dobu výuky nebo může být povoleno opouštět dům v určité denní době stanovené soudem. Tyto možnosti uloženy zákonem, ale dovozují se až soudní praxí.¹¹³ Jedná se tedy o velký rozdíl v porovnání s úpravou českou, kdy se počítá s dobou, kterou bude pachatel v domácím vězení trávit mimo obydlí. Především počítá s docházkou odsouzeného do práce a s jeho ekonomickou aktivitou. V Rusku záleží možnost opuštění obydlí pouze na úvaze soudu.

Zákaz používání telekomunikačních prostředků se pak nesmí vztahovat na zavolání si sanitky, komunikaci s orgány činnými v trestním řízení, pohotovostním službám v případě nouze nebo komunikaci s kontrolním orgánem nebo vyšetřovatelem. O každém využití telekomunikačních prostředků musí osoba v domácím vězení vyrozumět kontrolní orgán.¹¹⁴

Zajímavý je fakt, že dle čl. 107 odst. 11 RTR se po dobu hospitalizace v nemocničním zařízení běh domácího vězení žádným způsobem nepozastavuje. Dochází pouze k přesunutí místa výkonu domácího vězení do nemocničního zařízení, kde stále platí na obviněného zákazy a omezení. To platí do té doby, než soud rozhodne o změně nebo zrušení tohoto preventivního opatření.

¹¹¹ Čl. 107 odst. 3 ve spojení s čl. 109 odst. 11 RTR

¹¹² Čl. 107 odst. 7 ve spojení s čl. 105 odst. 6 RTR

¹¹³ ВОРОНОВ, Денис Александрович, *Домашний арест: современное состояние и перспективы*. [online] Научный вестник Омской академии МВД России. 2013, č. 14, s. 28-32 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/domashniy-arest-sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivy>>

¹¹⁴ Čl. 107 odst. 8 RTR

S otázkou obydlení se v Ruské úpravě potýkají s obdobnými problémy jako při volbě vhodného obydlení v České republice. Při zjišťování vhodnosti obydlení musí dojít k prozkoumání prostorů, ve kterých osoba žije, zjistit postoj osob, které žijí společně s obviněným v daném obydlení, zjistit právní důvod na základě, kterého obviněný obydlení obývá apod. Z množství podmínek, které je potřeba před uložením zajistit, vyplývá skutečnost, že je jednodušší obviněného uzavřít do vazby. Problém může nastat i ve chvíli, kdy některá z osob užívající obydlení s obviněným nebude souhlasit s domácím vězením a toto předběžné opatření nebude možno vykonat a bude potřeba přistoupit k opatření jinému.¹¹⁵

5.2.2 Kontrola domácího vězení

Možnosti kontroly domácího vězení jsou mimo trestního řádu upraveny v nařízení ministerstev vnitra a spravedlnosti, investičního výboru ruské federace, federální bezpečnostní služby (dále jen nařízení).¹¹⁶ V Ruské federaci stejně jak v České republice existují dvě možnosti kontroly domácího vězení. Buď provádí kontrolu trestní inspekce nebo je možné použití elektronického monitoringu. Ten začal být častěji užíván až po přijetí vyhlášky vlády Ruské federace v roce 2013¹¹⁷, která upravuje podmínky užívání elektronického monitoringu, a je považován za důslednější metodu dozoru nad obviněným.

Trestní inspekce je povinna vykonávat kontrolu obviněného minimálně dvakrát v týdnu. Kontrola probíhá osobní návštěvou inspektora v místě bydliště obviněného. Inspekce je v Ruské federaci zatížena přílišnou byrokracií, když inspektor je povinen vyplnit 17 různých dokumentů. Při kontrole pomocí elektronického monitoringu se přidá dalších 7 dokumentů, které je potřeba vyplnit. A v případě, že dojde k porušení podmínek domácího vězení je potřeba vyplnit čtyři dokumenty. Tento fakt značně znesnadňuje průběh kontroly obviněných v domácím vězení.¹¹⁸ Piljušin se k tomuto vyjadřuje takto: *Volba a zejména použití domácího vězení je těžkopádným*

¹¹⁵ПИЛЮШИН, Игорь Павлович. *Эффективность домашнего ареста в уголовном судопроизводстве*. [online] Научный вестник Омской академии МВД России. 2018, č. 2, s. 17-19 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/effektivnost-domashnego-aresta-v-ugolovnom-sudoproizvodstve>>

¹¹⁶Jedná se o jeden normativní akt; Приказ Минюста России, МВД России, СК России, ФСБ России, ФСКН России № 26/67/13/105/56 от 11 февраля 2016

¹¹⁷Постановление Правительства Российской Федерации от 18 февраля 2013 г. N 134 г. Москва

¹¹⁸ПИЛЮШИН, Игорь Павлович. *Эффективность домашнего ареста в уголовном судопроизводстве*. [online] Научный вестник Омской академии МВД России. 2018, č. 2, s. 17-19 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/effektivnost-domashnego-aresta-v-ugolovnom-sudoproizvodstve>>

*byrokratickým mechanismem, který spočívá hlavně v toku dokumentů mezi orgánem předběžného vyšetřování, soudem, inspekčními zaměstnanci a dalšími organizacemi a institucemi.*¹¹⁹. Myslím si, že s ohledem na výše uvedené nelze s tímto tvrzením jinak než souhlasit. Inspekce je povinna při zjištění porušení podmínek domácího vězení informovat vyšetřovací orgán, kdy sama nemá žádnou pravomoc, jak proti tomuto porušení zakročit.

Elektronický monitoring poté funguje obdobně jak v České republice. Obviněnému v domácím vězení je k noze připevněno elektronické zařízení, které sleduje jeho polohu pomocí GPS nebo hlídá, zda se obviněný nepokusil zařízení sundat. V takovém případě zařízení informuje pomocí výstražných zpráv kontrolní pracoviště.¹²⁰ Dle čl. 23 výše zmíněného nařízení musí s použitím elektronického monitoringu souhlasit jak obviněný, tak osoby bydlící s ním v jednom obydlí. O takové skutečnosti musí inspekce informovat soud do 24 hodin. Podle RTŘ může soud při takovém odmítnutí elektronického monitoringu změnit preventivní opatření domácího vězení na opatření přísnější. S ohledem na fakt, že domácí vězení je v Ruské federaci považováno za nejpřísnější alternativu k vazbě může soud přistoupit právě k tomuto opatření. Domácí vězení může soud změnit na přísnější alternativu také v případě, kdy obviněný úmyslně zničí zařízení, kterým se elektronický monitoring provádí.¹²¹

5.2.3 Shrnutí srovnání úpravy České republiky a Ruské federace.

Domácí vězení je v Ruské federaci tradičním institutem, kdy jeho právní úprava vykazuje určité podobnosti s úpravou Českou. Není zde upraveno jako trestní sankce, ale preventivní opatření, které je považováno za mírnější alternativu k vazbě. Rusko se v otázce domácího vězení potýká s podobnými problémy jako Česká republika. Jde především o kontrolu domácího vězení, nalezení vhodného pachatele, kterému je možno domácí vězení uložit a také nalezení obydlí, kde by měl domácí vězení vykonat. V Ruské federaci, také může soud uložit povinnosti, které více zasahují do osobní sféry člověka, jako je například zákaz užívání telekomunikačních zařízení apod.

¹¹⁹ Tamtéž

¹²⁰МАЛОЛЕТКИНА, Наталья Сергеевна. *Применение системы электронного мониторинга подучетных лиц в уголовно-исполнительной системе*. [online] Юридический вестник Самарского университета. 2017 č. 3, s. 86-89 [cit. 16. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-sistemy-elektronnogo-monitoringa-poduchetnyh-lits-v-ugolovno-ispolnitelnoy-sisteme>>

¹²¹ ČL. 107 odst. 14 RTŘ.

Osobně se mi myšlenka domácího vězení, které nahrazuje vazbu docela líbí. Neshodují se sice se všemi povinnostmi, které mohou v Rusku s tímto institutem spojeny, ale v zásadě mám za to, že je to vhodná alternativa zvláště za použití elektronického monitoringu. Nevýhody shledávám v potřebě důkladného předběžného šetření před uložením tohoto opatření, kdy musí být zjištěno velké množství informací, které mohou trestní řízení protahovat. Ruskou úpravu bych přirovnal k elektronické kontrole při nahrazení vazby podle § 73 odst. 4 TŘ.

Na závěr bych ještě podotknul, že domácí vězení jako i ostatní trestní opatření mohou být zneužívány k umlčování kritiků tamního politického režimu. V roce 2019 byl takto například zadržen novinář Ivan Golunov, který poukazoval na korupci v moskevské městské správě.¹²²

¹²² ČTK. *Ruský novinář Ivan Golunov bude v domácím vězení, rozhodl soud. Ve vazbě ho podle jeho právníka zbilí* [online]. iROZHLAS.cz, 8. června 2019. [cit. 3. května 2020]. Dostupné na: <<https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/golunov-zadrzeni-nemocnice-zbili-podlitiny-1906081853-cen>>

Závěr

Závěrem diplomové práce je potřeba shrnout zjištěné poznatky. Jak jsem si vytyčil v úvodu diplomové práce, hlavním cílem byla podrobná analýza trestu domácího vězení v právní úpravě České republiky a nalezení všech problémů, které jsou s tímto institutem spjaty. Na základě provedené analýzy jsem dospěl následujícím závěrům.

Trest domácího vězení je nejpřísnější alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v právním řádu České republiky. Bohužel jeho aplikování není tak časté, jak by nejspíš bylo vhodné. S ohledem na povahu přečinů, za které může být domácí vězení uloženo, vidím jeho největší potenciál při trestání zanedbání povinné výživy, kdy je více než vhodné, aby pachatel dále chodil do práce a mohl tak své závazky plnit. Po vzoru Slovenské republiky bych navrhl rozšíření možnosti ukládání tohoto trestu, také na zločiny. Tento trest by mohl být ukládán například za některé kvalifikované skutkové podstaty trestných činů, které již spadají do kategorie zločinů, ale pachatelé, kteří takovou trestnou činnost spáchají poprvé, nemusejí být pro společnost, tak moc nebezpeční, aby byla aplikace trestu domácího vězení vyloučena.

Ve třetí kapitole jsem shledal následující problematické aspekty trestu domácího vězení, které mohou ovlivnit míru jeho ukládání pachatelům. Prvním z nich je písemný slib pachatele. Jelikož pachatel se díky němu může cíleně vyhnout uložení tohoto trestu s vidinou toho, že bude „pouze“ podmíněně odsouzen trestu odnětí svobody. Takové potrestání pro něj povětšinou nepředstavuje takové omezení, jako právě trest domácího vězení. Jako další problematický aspekt, jenž může komplikovat ukládání tohoto trestu je obydlí pachatele. Pachatelé přečinů, za které může být trest domácího vězení uložen, nemusejí mít v mnoha případech vhodné obydlí, ve kterém by trest domácího vězení mohli vykonávat. Za problematické dále považuji, že zákon přímo neukládá odsouzenému vést řádný život, kdy je nutné tuto podmínku dovozovat z povahy alternativních trestů a judikatury. Dalším problémem spojeným s domácím vězením je jeho přeměna v trest odnětí svobody. Ta totiž může vést k tomu, že pachatel bude moci porušovat uložený trest, jelikož bude prakticky nemožné mu jej přeměnit. To především z důvodu, že dříve, než k takovému rozhodnutí dojde, trest domácího vězení pachateli skončí. Jako řešení tohoto problému bych navrhl krátkou lhůtu, ve které bude soud povinen rozhodnout o přeměně domácího vězení např. na základě zprávy probačního úředníka, aby došlo ke zrychlení celého procesu.

Ve čtvrté kapitole jsem se poté zaměřil na výkon a kontrolu trestu domácího vězení. Kdy v tomto aspektu domácího vězení velmi oceňuji dlouho očekávané zavedení elektronického monitoringu odsouzených do praxe. Myslím si, že je to jediná možnost, jak dosáhnout účelné kontroly odsouzeného pachatele. Bohužel by se dalo s trochou nadsázky říct, že elektronický monitoring je pro Českou republiku prokletý. Jen co se ho povedlo v roce 2018 zavést, tak v roce 2020 začínají být problémy s jeho dodávkami. Nezbyvá nic jiného než doufat, že šlo jen o náhodný jev a vše se vrátí do správných kolejí, jelikož elektronický monitoring může mít v českém právu široké využití nejen při kontrole výkonu trestu domácího vězení. Také bych rád vyzdvihl, že elektronický monitoring měl pozitivní vliv na počet uložených trestů domácího vězení, který po jeho zavedení stoupl.

Z komparace právních úprav bych především vyzdvihl úpravu Slovenskou, která dle mého názoru poskytuje prostor pro inspiraci. Jak jsem již výše uvedl jsem toho názoru, že podle Slovenské úpravy by trest domácího vězení mohl být rozšířen také na zločiny. V návaznosti na toto rozšíření by mělo dojít k posunutí horní hranice trestu domácího vězení. Oceňuji také přesnější úpravu v některých aspektech jako je obydlí, kde je výslovně rozšířen pohyb odsouzeného i na venkovní prostory k němu náležející. Z Ruské právní úpravy bych poté určitě ocenil možnosti domácího vězení jako institutu nahrazujícího vazbu, který se však v obdobné podobě již v českém právním řádu nachází. Na druhou stranu bych se poté vyhnul zavádění přísných opatření jako je například zákaz užívání telekomunikačních prostředků apod.

Trest domácího vězení je tedy dobrou alternativou k trestu odnětí svobody, ale má ještě své chyby, které by bylo vhodné napravit, aby si tento trest našel pevné místo v rozhodovací praxi trestních soudů.

Seznam použité literatury

Monografie

1. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019, 976 s.
2. LATA, Jan. *Účel a smysl trestu.* Praha: LexisNexis CZ, 2007, 114 s.
3. MARSHALL, Tony F. *Restorative justice: An overview.* London: Home Office, 1999. 36 s.
4. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné. 8.* přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 1052 s.
5. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2.* vydání. Praha: Leges, 2014, 464 s.
6. ZEHR, Howard. *Little Book of Restorative Justice.* New York, NY: Good Books, 2002, 76 s.

Komentáře a sborníky:

1. DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2017, 1140 s.
2. DRAŠTÍK, Antonín a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, 2015, 1490 s.
3. MEDELSKÝ, Jozef a kol. (ed.) *Súčasnú uplatňovanie prvkov restoratívnej justície zborník príspevkov z vedeckej konferencie.* Bratislava: Eurokódex, 2013, 228.s
4. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád III § 315–471., 7.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 3731-4654 s.
5. ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. 2.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1450. s

Odborné časopisy

1. BOLEDOVIČOVÁ Lucie. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*, 2013, č. 3, s. 63
2. KRAHL, Matthias. Elektronicky hlídané domácí vězení. *Právní rozhledy*. 1998, č. 5, s. 229-233

3. LILLY, J. Robert, BALL Richard A. A Brief History of House Arrest and Electronic Monitoring. *Northern Kentucky Law Review*, 1987, roč. 13, s. 359-365
4. MASOPUST ŠACHOVÁ, Petra. Restorativní potenciál trestního práva hmotného. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 10, s. 233
5. ŠČERBA, Filip, Trest domácího vězení po novele č. 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, č. 1, s. 1-5
6. ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10, s. 86
7. VICHEREK, Roman. Přeměna trestu domácího vězení – věc v praxi skoro nemožná. *Státní zastupitelství*. 2015, č. 6, s. 29-35
8. VICHEREK, Roman. Vazba a možnosti elektronické kontroly obviněného. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2019, č.1, s. 29

Judikatura

1. Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. I. ÚS 255/17,
2. Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. dubna 2017, sp. zn. II. ÚS 3107/16,
3. Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. dubna 2017, sp. zn. II. ÚS 1011/17,

Právní předpisy

1. 117/1852 ř. z. znění účinné od 1. 9. 1852 do 31. 7. 1950
2. instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. prosince 2001, č. j. 505/2001-
Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní
soudy, původně uveřejněná pod č. 1/2002 SIS, ve znění pozdějších předpisů
3. Rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2013 Sb., o amnestii
4. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv
a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších
předpisů
5. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím
řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
6. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 456/2009 Sb. o kontrole
výkonu trestu domácího vězení, ve znění pozdějších předpisů
7. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 458/2009 Sb. kterou se
stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího

- vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 9. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
 10. Zákon č. 218/2013 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 11. Zákon č. 273/2009 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
 12. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
 13. Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
 14. Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů
 15. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 16. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 17. Zákon č. 78/2015 Z. z. Zákon o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ve znění pozdějších předpisů
 18. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации" от 18.12.2001 N 174-ФЗ (Trestní řád Ruské federace ze dne 18.12.2001 č 174 -FZ), ve znění pozdějších předpisů
 19. Приказ Минюста России, МВД России, СК России, ФСБ России, ФСКН России № 26/67/13/105/56 от 11 февраля 2016
 20. Постановление Правительства Российской Федерации от 18 февраля 2013 г. N 134 г. Москва

E – zdroje

1. ČTK. *Firma nedodala elektronické náramky, hrozí omezení monitoringu* [online]. ceskenoviny.cz, 14. ledna 2020 [cit. 3. května 2020]. Dostupné na <<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/firma-nedodala-elektronicke-naramky-hrozi-omezeni-monitoringu/1842086>>

2. ČTK. *Ruský novinář Ivan Golunov bude v domácím vězení, rozhodl soud. Ve vazbě ho podle jeho právníka zbili* [online]. iROZHLAS.cz, 8. června 2019. [cit. 3. května 2020]. Dostupné na: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/golunov-zadrzeni-nemocnice-zbili-podlitiny_1906081853_cen>
3. ŠTEFAN, Václav. *Lidé v domácím vězení se dočkají elektronických náramků, na nepovolený výlet je upozorní mobil.* [online]. iROZHLAS.cz, 20. dubna 2018. [cit. 22. května 2020]. Dostupné na: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/monitoring-elektronicky-naramek-domaci-vezeni-sledovani_1804201900_pla>
4. Ministerstvo spravedlnosti České republiky, *Nejčastěji kladené dotazy. Kolik bylo doposud uloženo trestů domácího vězení a za jaké trestné činy?* [online]. justice.cz, [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.justice.cz/web/msp/nejcasteji-kladene-dotazy>>
5. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Trest domácího vězení rok 2020* [online]. justice.cz, rok 2020 [cit. 22. května 2020]. Dostupné na <<https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/trest-domaciho-vezeni-rok-2020/>>
6. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. *Trest domácího vězení v letech 2010-2018* [online]. justice.cz, rok 2020 [cit. 22. května 2020]. Dostupné na <<https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/>>
7. Probační a mediační služba České republiky. *Elektronické náramky fungují...* [online]. pmscr.cz, 6. ledna 2019 [cit. 3. května 2020]. Dostupné na <<https://www.pmscr.cz/aktuality/elektronicke-naramky-funguji>>
8. Vězeňská služba České republiky, *Rychlá fakta* [online]. vsqr.cz, 4. května 2020 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.vscr.cz/informacni-servis/rychla-fakta/>>
9. *Vězňů letos mírně ubylo, za mřížemi je 21.080 lidí* [online]. ceska-justice.cz, 30. prosince 2019 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na <<https://www.ceska-justice.cz/2019/12/veznu-letos-opet-mirne-ubylo-za-mrizemi-21-080-lidi/>>
10. VICHEREK, Roman. *Účel trestu* [online]. epravo.cz, 22. března 2013 [cit. 30. ledna 2020]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucel-trestu-89770.html>>.
11. ВОРОНОВ, Денис Александрович, *Домашний арест: современное состояние и перспективы.* [online] Научный вестник Омской академии

- МВД России. 2013, č. 14, s. 28-32 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/domashniy-arest-sovremennoe-sostoyanie-i-perspektivy>>
12. МАЛОЛЕТКИНА, Наталья Сергеевна. *Применение системы электронного мониторинга подучетных лиц в уголовно-исполнительной системе*. [online] Юридический вестник Самарского университета. 2017 č. 3, s. 86-89 [cit. 16. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-sistemy-elektronnogo-monitoringa-poduchetnyh-lits-v-ugolovno-ispolnitelnoy-sisteme>>
13. ПИЛЮШИН, Игорь Павлович. *Эффективность домашнего ареста в уголовном судопроизводстве*. [online] Научный вестник Омской академии МВД России. 2018, č. 2, s. 17-19 [cit. 6. května 2020]. Dostupné na: <<https://cyberleninka.ru/article/n/effektivnost-domashnego-aresta-v-ugolovnom-sudoproizvodstve>>

Ostatní

1. Důvodová zpráva k zákonu č. 150/2016 Sb., kterým se mění z. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, č. 150/2016
2. Statistická ročenka České republiky 2019
3. Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2018

Anotace/Summary

Diplomová práce se zabývá trestem domácího vězení v České republice. Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola se zabývá pojmy důležitými pro pochopení problematiky trestu domácího vězení. Druhá kapitola se zabývá historií trestu domácího vězení v České republice a ve světě. Třetí kapitola se zabývá podmínkami pro uložení trestu domácího vězení. Čtvrtá kapitola se zabývá je zaměřena na výkon trestu domácího vězení a jeho kontrolou. V poslední kapitole dochází k porovnání úpravy domácího vězení v České republice s úpravou tohoto trestu ve Slovenské republice a v Ruské federaci. Cílem této diplomové práce bylo analyzovat úpravu domácího vězení a nalezení problémů s tímto trestem spojených.

This diploma thesis is focused on house arrest in the Czech Republic. The diploma thesis is divided into five individual chapters. First chapter is focused on concepts that are important for understanding the issue of house arrest. The second chapter is focused on history of house arrest in the Czech Republic and worldwide. The third chapter is focused on conditions for punishment by house arrest. The fourth chapter is focused on execution of house arrest and its control. The last chapter compares the regulation of house arrest in the Czech Republic with the regulation of this punishment in the Slovak Republic and in the Russian Federation. The aim of the diploma thesis was to analyse the regulation of house arrest and find problems associated with this punishment.

Klíčová slova/Key words

Domácí vězení, elektronický monitoring, trestní právo, trest, alternativní trest

House arrest, electronic monitoring, criminal law, punishment, alternative sentencing

Přílohy:

Informace poskytnutá PMS ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

4. 6. 2020

Gmail - odpověď dle z.č. 106/1999 Sb.

Ondřej Červenka <on.cervenka@gmail.com>

odpověď dle z.č. 106/1999 Sb.

fdedicik@pms.justice.cz <fdedicik@pms.justice.cz>

4. června 2020 10:03

Komu: on.cervenka@gmail.com

Kopie: estantejska@pms.justice.cz, jzuzanik@pms.justice.cz

Vážený pane Červenko,

na základě Vaší žádosti ze dne 22.05.2020 ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, jste požádal Probační a mediační službu o poskytnutí následujících informací:

1. Kolikrát byl pravomocně uložen trest domácího vězení v roce 2019 a v roce 2020?

Probační a mediační služba má k dispozici pouze svá data, nikoliv data soudů, tj. jedná se o tzv. nápad případů (nově evidované spisy za dané období).

Od 01.01. do 31.12.2019 Probační a mediační služba zaevidovala 243 trestů domácího vězení.

Od 01.01.do 31.05.2020 Probační a mediační služba zaevidovala 87 trestů domácího vězení.

Výše uvedené počty „nápadů“ případů se mohou cca v řádu jednotek lišit od údajů soudů, jelikož některé tresty mohly být soudy uloženy již v roce předešlém (zejména konec roku), ale do evidence Probační a mediační služby se mohly dostat až v roce následujícím. Pro podrobnější údaje si budete muset vyžádat údaje přímo od soudů.

S pozdravem a přáním hezkého dne

JUDr. František Dědičik, MBA
Metodik spisové služby a archivnictví
Kordinátor ochrany osobních údajů

Probační a mediační služba

Ředitelství

Senovážné náměstí 995/1

110 00 Praha 1

tel.: +420 261 002 526

e-mail: fdedicik@pms.justice.cz

<http://www.pmscr.cz>

 Prosím, myslíte na životní prostředí předtím než vytisknete tento e-mail. Please consider the environment - Do you really need to print this e-mail?